Nota reserves en voorzieningen 2022-2023

gemeente harderwijk

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Doelstelling 3
1.3 Leeswijzer 3
2 Samenvatting 4
3 Wet- en regelgeving 5
3.1 Externe regelgeving 5
3.2 Interne regelgeving 5
4 Introductie reserves en voorzieningen 6
4.1 Onderscheid reserves en voorzieningen 6
4.2 Functies van reserves en voorzieningen 7
5 Reserves 9
5.1 Onderverdeling reserves 9
5.2 Visie op reserves 9
5.3 Beleidsregels reserves 10
6 Voorzieningen 12
6.1 Onderverdeling voorzieningen 12
6.2 Onderbouwing voorzieningen 13
6.3 Beleidsregels voorzieningen 13
7 Reserves en voorzieningen in de planning- en controlcyclus 16
8 Voorgestelde wijzigingen reserves en voorzieningen 17
8.1 Wijzigingen reserves 17
8.2 Wijzigingen voorzieningen 18
9 Bijlagen 19
9.1 Totaaloverzicht reserves en voorzieningen 19
9.2 Rapportage per reserve en voorziening 21
9.2.1 Algemene reserve 21
9.2.2 Bestemmingsreserves 22
9.2.3 Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten 38
9.2.4 Voorzieningen algemene dienst 47
9.2.5 Voorzieningen grondexploitaties 53
9.3 Externe regelgeving: relevante artikelen BBV 54

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor u ligt de Nota reserves en voorzieningen 2022-2023. Deze beleidsnota geeft weer op welke wijze gemeente Harderwijk omgaat met reserves en voorzieningen. Op grond van artikel 14 van de Financiële verordening wordt deze nota elke twee jaar geactualiseerd. De huidige beleidsnota reserves en voorzieningen dateert van 7 november 2019 en wordt geactualiseerd met deze nota. De nota treedt in werking vanaf de datum van het raadsbesluit en wordt aangehaald als de Nota reserves en voorzieningen gemeente Harderwijk 2022-2023.

1.2 Doelstelling

Het doel van deze nota is het beleid van reserves en voorzieningen te actualiseren, rekening houdend met actuele wet- en regelgeving. Met deze nota reserves en voorzieningen stelt de raad kaders vast en heeft de raad een transparant en actueel inzicht in welke reserves en voorzieningen de gemeente tot haar beschikking heeft. Deze nota bevat tevens beslispunten over enkele reserves die opgeheven en gewijzigd worden. Dit alles kan bijdragen aan een transparante en gezonde financiële positie van de gemeente Harderwijk.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 is een samenvatting van deze nota. In hoofdstuk 3 wordt een beknopte toelichting gegeven op relevante wet- en regelgeving. Daarna volgt een introductie op reserves en voorzieningen (hoofdstuk 4) en worden beide onderwerpen verder uitgewerkt (hoofdstuk 5 en 6). De relatie met de planning- en controlcyclus wordt gelegd in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 bevat de voorgestelde adviezen als gevolg de actualisatie van de reserves en voorzieningen.

De bijlagen bestaan tot slot uit een financieel totaaloverzicht (10.1), een toelichting per reserve of voorziening (10.2) en relevante artikelen uit externe wet- en regelgeving (10.3).

2 Samenvatting

De Nota reserves en voorzieningen 2022-2023 geeft weer op welke wijze gemeente Harderwijk omgaat met reserves en voorzieningen. Op grond van artikel 14 van de Financiële verordening wordt deze nota elke twee jaar geactualiseerd. De huidige beleidsnota reserves en voorzieningen dateert van 7 november 2019 en wordt geactualiseerd met deze nota. Daarbij is rekening gehouden met actuele wet- en regelgeving.

Met deze nota reserves en voorzieningen stelt de raad kaders vast en heeft de raad een transparant en actueel inzicht in welke reserves en voorzieningen de gemeente tot haar beschikking heeft. Dit alles kan bijdragen aan een transparante en gezonde financiële positie van de gemeente Harderwijk.

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de wettelijke richtlijnen voor het beleid van reserves en voorzieningen. Hoewel reserves en voorzieningen vaak in één adem genoemd worden, is er op meerdere punten een wezenlijk onderscheid. Reserveren is een vorm van sparen. De raad kan aan reserves een bepaalde bestemming geven of deze bestemming wijzigen. Reserves zijn onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente. Bij voorzieningen ligt dat anders. Voorzieningen (moeten) worden gevormd voor toekomstige verplichtingen of risico's, voor egalisatie van toekomstige onderhoudslasten of voor beklemde middelen van derden. Voorzieningen hebben een meer verplicht karakter en zijn onderdeel van het vreemd vermogen van de gemeente. De gemeenteraad heeft beduidend minder keuzevrijheid bij voorzieningen dan bij reserves. Via de reguliere planning- en controlcyclus wordt de gemeenteraad periodiek geïnformeerd over reserves en voorzieningen.

In deze nota zijn verder de beleidsregels rond het instellen, opheffen en muteren van reserves en voorzieningen uitgewerkt. Daarbij is per reserve of voorziening actuele informatie weergegeven met daarbij een advies tot handhaven of opheffen. In deze nota zijn geen voorstellen gedaan om nieuwe bestemmingsreserves en/of voorzieningen te vormen.

Beslispunt:
In deze nota wordt voorgesteld om de volgende reserves met ingang van 2022 op te heffen en de aanwezige saldi toe te voegen aan genoemde reserve:

Reserve	Voorstel	Prognose saldo per 31/12/2021	Restant saldo naar
RES0019 BR Winkelcentrum Vuldersbrink	Opheffen	€ -	-
RES0024 BR Alliander Aandelen	Opheffen	€ 2.768.120	RES0000 Algemene reserve
RES0029 BR Innovatie groene agenda	Opheffen	€ 109.950	RES0058 BR Duurzaamheid
RES0032 BR Te verhalen bijstand	Opheffen	€ 1.750.000	RES0000 Algemene reserve
RES0042 BR Implementatie omgevingswet	Opheffen	€ -	-
RES0015 BRKL Fijnstofvangers	Opheffen	€ -	-

Een verdere toelichting hiervan is opgenomen in hoofdstuk 8.

3 Wet- en regelgeving

3.1 Externe regelgeving

Het externe kader van deze notitie wordt vooral gevormd door het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* (BBV). Dit is het wettelijk voorgeschreven verslaggevingskader voor gemeenten. Het bevat voorschriften voor de inrichting van de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening. Een deel van deze voorschriften heeft betrekking op het onderwerp reserves en voorzieningen.

Naast het BBV zijn ook de publicaties van de Commissie BBV kaderstellend. Deze commissie heeft als taak zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. Dit doet zij onder meer door het uitbrengen van richtinggevende notities en het beantwoorden van praktijkvragen. De uitingen van de Commissie BBV zijn minimaal richtinggevend (aanbevelingen), maar vaak ook bindend (stellige uitspraken).

In de uitwerking van deze notitie zijn de externe richtlijnen toegepast. De relevante artikelen zijn voor de leesbaarheid opgenomen in bijlage 9.3. Ten opzichte van de vorige nota zijn er geen grote wijzigingen geweest in de externe wet- en regelgeving. Wel zijn enkele onderwerpen verduidelijkt.

3.2 Interne regelgeving

De *Financiële verordening gemeente Harderwijk 2019*, vastgesteld bij raadsbesluit van 16 mei 2019, vormt het interne kader. Daarvan is specifiek artikel 14 relevant:

Artikel 14 van de Financiële verordening:

- Het college biedt aan de raad eens in de twee jaar een (bijgestelde) nota weerstandsvermogen en risicobeheersing aan. In deze nota wordt ingegaan op het risicomanagement, het opvangen van risico's door verzekeringen, voorzieningen, incidentele weerstandscapaciteit (waaronder reserves) of andere wijze. In de nota wordt het gewenste weerstandsvermogen bepaald.
- De raad stelt de nota vast.
- *Tegelijkertijd wordt aan de raad een nota reserves en voorzieningen aangeboden waarin nader in wordt gegaan op de gevormde, de besteding en de te vormen bestemmingsreserves en voorzieningen en de verwachte looptijd hiervan. In deze nota worden noodzaak en toereikendheid van voorzieningen en bestemmingsreserves behandeld*.
- Eventuele tekorten of overschotten bij de voorzieningen worden aangevuld bij de nota reserves en voorzieningen ten laste of ten gunste van het jaarrekeningresultaat.
- Bij eventuele tekorten of overschotten op bestemmingsreserves vindt aanvullende besluitvorming plaats bij de nota reserves en voorzieningen.
- De raad stelt deze nota vast.

4 Introductie reserves en voorzieningen

4.1 Onderscheid reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden vaak in één adem genoemd. Toch is er op diverse punten een wezenlijk onderscheid. Reserveren is een vorm van sparen. De raad kan aan reserves een bepaalde bestemming geven of deze bestemming wijzigen. Reserves zijn onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente.

Bij voorzieningen ligt dat anders. Voorzieningen (moeten) worden gevormd voor toekomstige verplichtingen of risico's, waarbij omvang en/of tijdstip van optreden nog onzeker zijn. Daarnaast worden voorzieningen gevormd voor de egalisatie van toekomstige onderhoudslasten en voor beklemde middelen van derden. Vanwege het meer verplichte karakter van voorzieningen kan de raad de bestemming van voorzieningen niet wijzigen. Voorzieningen worden naar hun aard tot het vreemd vermogen van de gemeente gerekend.

In onderstaande tabel is het onderscheid tussen reserves en voorzieningen samengevat.

	Reserve	Voorziening
Vermogensvorm	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Bevoegdheid	Het instellen van, het toevoegen/onttrekken aan en het opheffen van een reserve is een bevoegdheid van de gemeenteraad.	Het instellen van een voorziening is formeel een bevoegdheid van de gemeenteraad. Maar daarbij geldt een beperkte keuzevrijheid. Het college is bevoegd tot het doen van toevoegingen, het doen van onttrekkingen en het opheffen van voorzieningen voor zover passend binnen de begroting. Het opheffen van voorzieningen met een sterke koppeling aan beleid is een bevoegdheid van de raad.[1]
Toevoeging/ Onttrekking	Bestemming van het resultaat Een toevoeging of onttrekking aan een reserve vindt plaats via de resultaatbestemming op grond van een raadsbesluit.	Resultaatbepalend Een toevoeging (dotatie) aan een voorziening komt direct ten laste van de exploitatie in het betreffende boekjaar. Bij het zich voordoen van de voorziene gebeurtenis of risico worden de kosten rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. De onttrekking uit de voorziening heeft dan geen effect meer op de exploitatie.

[1] Hiermee worden de voorzieningen bedoeld voor 'egalisatie van toekomstige onderhoudslasten' en voor 'beklemde middelen van derden'. Zie voor verdere toelichting hoofdstuk 6.

	Reserve	Voorziening
Bestemming vrij of gebonden	Raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen.	Alleen besteedbaar voor het voorziene doel. College en raad kunnen dit doel niet wijzigen.
Financiële onderbouwing	Niet verplicht, maar wel aan te raden	Verplicht, op basis van goed beargumenteerde berekeningen
Rentetoerekening	Geen rentetoerekening, met uitzondering van bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten.	Geen rentetoerekening, met uitzondering van voorzieningen met waardering tegen contante waarde.
Indeling	• Algemene reserve; • Bestemmingsreserves; • Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten.	• Toekomstige verplichtingen/verliezen/risico's; • Egalisatie van toekomstige onderhoudslasten; • Beklemde middelen van derden.

4.2 Functies van reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen kennen een aantal functies. De volgende functies zijn te onderscheiden[2]:

Functie	Reserve	Voorziening
Bufferfunctie	X	
Financieringsfunctie	X	
Dekkingsfunctie	X	X
Egalisatiefunctie	X	X

Bufferfunctie

De reserves vormen een buffer voor het opvangen van onverwachte tegenvallers. De bufferfunctie komt tot uitdrukking in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening. Daar is uitgewerkt in welke mate de reserves onderdeel zijn van de weerstandscapaciteit, waarmee risico's kunnen worden opvangen. De algemene reserve is een voorbeeld van een reserve met een bufferfunctie.

Financieringsfunctie

Reserves kunnen worden gebruikt als eigen financieringsmiddel, omdat ze onderdeel uitmaken van het totale vermogen van de gemeente. Binnen de gemeente kan het vermogen, mits dat aanwezig is in de vorm van liquide middelen, worden aangewend als intern financieringsmiddel. Hierdoor hoeft geen geld van derden te worden aangetrokken.

Dekkingsfunctie

Bij de dekkingsfunctie gaat het om de inzet van reserves en voorzieningen om (te zijner tijd) een activiteit mogelijk te maken. Middelen kunnen in een bestemmingsreserve worden gereserveerd voor toekomstige lasten. Het gereserveerde bedrag kan vervolgens worden ingezet ter dekking van eenmalige lasten, maar bijvoorbeeld ook voor jaarlijkse kapitaallasten (rente- en afschrijvingslasten). De 'bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten' zijn hiervan een goed voorbeeld. Een belangrijk aandachtspunt bij het gebruik van de dekkingsfunctie van reserves is dat dit geen

[2] Voorheen werd ook nog de 'inkomensfunctie' onderscheiden, omdat 'bespaarde rente' als dekkingsmiddel werd ingezet. Door gewijzigde richtlijnen met betrekking tot rentetoerekening aan reserves is deze functie in 2017 komen te vervallen.

structureel dekkingsmiddel is[3]. Een reserve kan immers maar één keer ingezet worden. Dit kan tot financiële problemen leiden als bijvoorbeeld kapitaalgoederen in de toekomst vervangen moeten worden.

Voorzieningen worden gevormd om aan mogelijke toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Daarmee vervullen ook voorzieningen een dekkingsfunctie. Voor voorzieningen geldt echter wel een verplicht bestedingsdoel.

Egalisatiefunctie

Reserves en voorzieningen kunnen worden gevormd om tarieven of baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Met een egalisatiereserve- of voorziening kunnen pieken en dalen in de exploitatie worden opgevangen. Dit geldt ook voor ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht. Voorbeelden van voorzieningen met een egalisatiefunctie zijn voorzieningen voor toekomstige onderhoudslasten.

[3] In het kader van het provinciaal toezicht op de gemeentelijke begroting worden 'bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten' overigens wel als structureel dekkingsmiddel gerekend. Dit neemt niet weg dat een reserve maar eenmalig gebruikt kan worden en daarmee geen structurele financiële dekking biedt.

5 Reserves

In hoofdstukken 3 en 4 is ingegaan op het wettelijk kader het onderscheid tussen reserves en voorzieningen. Deze hoofdstukken vormen het vertrekpunt voor het beleid van reserves.

5.1 Onderverdeling reserves

De reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. In artikel 43, lid 1 van het BBV worden de reserves onderscheiden naar:

- algemene reserve;
- bestemmingsreserves.

Het onderscheid tussen beiden is gebaseerd op bestuurlijke besluitvorming. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is sprake van een bestemmingsreserve.

Algemene reserve

De algemene reserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en kent geen specifieke bestemming. De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten in de jaarrekening komen ten laste of ten gunste van de algemene reserve, tenzij de gemeenteraad een ander besluit neemt.

Bestemmingsreserves

In artikel 43, lid 2 van het BBV wordt een bestemmingsreserve gedefinieerd als een reserve waar de raad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven. Een bestemmingsreserve is te besteden aan het doel waarvoor deze is ingesteld. De bestemming kan door de raad worden gewijzigd en is dus vrij besteedbaar. Zolang de raad de bestemming kan wijzigen, is sprake van een bestemmingsreserve. Indien de bestemming niet meer gewijzigd kan worden, bijvoorbeeld vanwege het aangaan van verplichtingen, is sprake van een schuld of een voorziening.

Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten

Aanvullend onderscheidt gemeente Harderwijk binnen de bestemmingsreserves een afzonderlijke categorie voor ‘bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten’. De bestemmingsreserves hebben als doel kapitaallasten (rente- en afschrijvingslasten) van een bepaalde investering te dekken. Voor deze reserves wordt de dekkingsfunctie toegepast (zie ook 4.2). Hoewel de raad voor deze reserves de doelstelling formeel wel kan wijzigen, heeft een andere inzet direct een nadelig effect op de exploitatie. Daarom wordt voor deze categorie bestemmingsreserves ook wel gesproken over ‘beklemde reserves’.

5.2 Visie op reserves

Gemeente Harderwijk hanteert de volgende uitgangspunten als leidraad voor de omgang met reserves. Hiervan kan, mits goed onderbouwd, van worden afgeweken.

1. De Algemene Reserve heeft een zuivere bufferfunctie en is daarmee bedoeld om financiële risico’s en tegenvallers op te vangen. Binnen de Algemene Reserve worden geen claims gelegd voor specifieke bestemmingen of doelstellingen. Daarvoor is een bestemmingsreserve het passende instrument.
2. Er vindt een kritische overweging plaats voordat gebruik gemaakt wordt van de dekkingsfunctie van reserves. Dit geldt nadrukkelijk als structurele lasten worden gedekt, zoals bij ‘bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten’ het geval is. Voor de toekomstige houdbaarheid van de financiële positie heeft structurele dekking uit de begroting de voorkeur boven het gebruik van reserves.

3. Als kapitaallasten van een nieuwe investering gedekt worden uit de reserves wordt ook een nieuwe 'bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten' ingesteld. Elke investering wordt zo transparant gedekt uit een afzonderlijke bestemmingsreserve (zie ook 4.2).

5.3 Beleidsregels reserves

Instellen reserves

Het instellen van reserves is in het kader van het budgetrecht een bevoegdheid van de raad. Een bestemmingsreserve wordt ingesteld voor een specifiek doel. Om te voorkomen dat er onnodig middelen worden vastgelegd, moet een bewuste afweging en onderbouwing ten grondslag liggen aan de instelling van een reserve.

Het instellen van reserves moet via een raadsbesluit plaatsvinden. In het raadsbesluit wordt het volgende opgenomen:

- het specifieke doel (bestedingsplan) waarvoor de reserve wordt gevormd;
- indien van toepassing; de gewenste minimale omvang (bodem) en/of gewenste maximale omvang (plafond);
- de omvang en planning van het doen van stortingen en onttrekkingen, inclusief onderbouwing daarvan (bijvoorbeeld op basis van een meerjarige prognose);
- de looptijd van de reserve met eventuele einddatum.

Mutaties reserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve mogen gedurende het jaar plaatsvinden in lijn met het doel van de reserve. Deze mutaties moeten gedekt zijn door en passend zijn binnen een raadsbesluit. De besluitvorming kan plaatsvinden binnen de reguliere planning- en control cyclus; vooraf bij vaststelling van de begroting, tussentijds bij vaststelling van de bestuursrapportages of achteraf bij de resultaatbestemming van de jaarrekening. Daarnaast kan de raad gedurende het jaar afzonderlijk besluiten tot het muteren van reserves door middel van een begrotingswijziging.

Het is niet toegestaan om baten of lasten van een bepaalde activiteit rechtstreeks op een reserve te boeken. Deze baten of lasten worden in de exploitatie geboekt op het betreffende programma. Vervolgens vindt via de resultaatbestemming de toevoeging en onttrekking aan de reserve plaats.

Voor een reserve kan een minimale omvang (bodem) zijn vastgesteld. Als het saldo van de reserve onder de vastgestelde bodem komt, worden zo spoedig als mogelijk passende maatregelen getroffen om de reserve (weer) op het gewenste niveau te brengen. Indien er geen bodem is vastgesteld is de minimale omvang € 0,- . Een bestemmingsreserve mag geen negatief saldo hebben.

Andersom kan voor een reserve ook een maximale omvang (plafond) zijn vastgesteld. Als het saldo van de reserve boven het vastgestelde plafond komt, worden zo spoedig als mogelijk passende maatregelen getroffen om de reserve (weer) onder het gewenste niveau te brengen. Een vrijvallend saldo wordt in beginsel toegevoegd aan de algemene reserve.

Opheffen reserves

Het opheffen van een reserve kan alleen door een raadsbesluit. Opheffing kan plaatsvinden als:

- het geformuleerde bestedingsdoel is gerealiseerd;
- het geformuleerde bestedingsdoel vervalt;
- de vastgestelde einddatum van de reserve is verstreken;
- een reserve niet meer passend is binnen geldende regelgeving;

Een eventueel vrijvallend saldo van een (bestemmings-) reserve wordt in beginsel toegevoegd aan de algemene reserve.

Wijzigen bestemming reserves

Een bestemmingsreserve is gevormd voor een specifiek doel. Als het oorspronkelijke doel van een reserve niet meer wenselijk of niet meer van toepassing is, maar er wel een nieuw gerelateerd doel aanwezig is, dan kan de bestemming van de reserve worden gewijzigd. Het wijzigen van de bestemming van een reserve vindt plaats door middel van een raadsbesluit.

Als er niet of nauwelijks sprake is van een relatie tussen het oorspronkelijke en het nieuwe doel, dan heeft het wijzigen van de bestemming niet de voorkeur. In die situatie wordt de bestaande reserve opgeheven en een nieuwe reserve ingesteld.

Rente en inflatie

In lijn met de aanbeveling uit 2017 van de Commissie BBV[4] wordt geen rentevergoeding over het eigen vermogen meer berekend. Één uitzondering daarop is de rentetoerekening aan reserves ter dekking van de rentecomponent als onderdeel van de kapitaallasten (afschrijving en rente). Daarbij is de rentetoerekening aan de reserves gekoppeld aan de jaarlijks berekende renteomslag.[5]

Vóór 2017 was het gebruikelijk om rente als 'inflatievergoeding' aan reserves toe te rekenen. De Commissie BBV is van mening dat deze fictieve rentelast leidt tot het onnodig opblazen van de programmalasten. Daarmee gaat het ten koste van de eenvoud en transparantie. Deze systematiek is nog altijd toegestaan, maar wordt wel afgeraden.

Jaarlijkse actualisatie

Bij het opstellen van de jaarrekening vindt de jaarlijkse actualisatie plaats van de beschikbare reserves. Daarbij worden de noodzaak en de omvang beoordeeld in relatie tot het door de raad vastgestelde bestedingsdoel. Eventuele toekomstige effecten op de reserves kunnen vervolgens worden verwerkt in de kadernota en – daarop volgend – de begroting.

Daarnaast vindt elke twee jaar een herbeoordeling plaats via de Nota reserves en voorzieningen.

[4] Zie Notitie Rente 2017 van de Commissie BBV, gepubliceerd in juli 2016.
[5] De afgelopen jaren was deze renteomslag 0% vanwege de lage marktrentes.

6 Voorzieningen

De vorming van voorzieningen is veel specifieker en dwingender voorgeschreven door het BBV dan de vorming van reserves. Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen. De gelden in een voorziening hebben geen vrij bestedingsdoel.

6.1 Onderverdeling voorzieningen

In artikel 44 van het BBV is uitgewerkt wanneer de voorzieningen gevormd kunnen of moeten worden. Er is feitelijke sprake van drie hoofdcategorieën:

1. Voorzieningen voor mogelijk toekomstige verplichtingen / verliezen / risico's;
2. Voorzieningen voor egalisatie van toekomstige onderhoudslasten;
3. Voorzieningen beklemde middelen van derden.

Hierna worden deze hoofdcategorieën nader toegelicht.

Categorie 1: Voorzieningen voor mogelijke toekomstige verplichtingen / verliezen / risico's

Voorzieningen moeten worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten (art. 44, lid 1, sub a);
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (art. 44, lid 1, sub b).

De formulering voor het vormen van een voorziening bevat feitelijk twee criteria. Ten eerste hoe groot de kans is dat de verplichting, het verlies of het risico zich voordoet. En ten tweede hoe betrouwbaar de omvang van de impact daarvan is in te schatten. Afhankelijk van de beantwoording van bovenstaande vragen is sprake van een verplichte voorziening, een schuld of een toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Impact omvang betrouwbaar in te schatten?	Kans dat een verplichting / verlies / risico zich voordoet?			
	Zeker	Waarschijnlijk	Klein
Zeker	Schuld	**Voorziening**	Risicoparagraaf
Redelijk	**Voorziening**	**Voorziening**	Risicoparagraaf
Niet	Risicoparagraaf	Risicoparagraaf	Risicoparagraaf

Voorbeelden van situaties waarin dit type voorziening gevormd kan worden zijn pensioenverplichtingen, aansprakelijkheidstellingen of te verwachten verliezen op grondexploitaties. Gemeente Harderwijk presenteert 'verliesvoorzieningen op grondexploitaties' vanwege de omvang daarvan als een afzonderlijke categorie voorzieningen in de planning- en control documenten.

De voorzieningen in deze categorie hebben een verplicht karakter. Ze moeten worden gevormd in het jaar waarin de toekomstige verplichting, het verlies of het risico bekend wordt. Dat betekent dat in datzelfde jaar de last in de exploitatie moet worden genomen.

Categorie 2: Voorzieningen voor egalisatie van toekomstige onderhoudslasten

Artikel 44, lid 1, sub c geeft de mogelijk om een voorziening te vormen voor toekomstige lasten, waarvan de oorsprong (mede) in dit begrotingsjaar ligt én waarbij de voorziening bedoeld is om lasten gelijkmatig te verdelen om meerdere jaren. Dit breed geformuleerde artikel wordt in de praktijk vooral toegepast als voorziening voor toekomstige lasten voor (groot) onderhoud. Door jaarlijks een vast bedrag toe te voegen aan de voorziening wordt een 'pot' opgebouwd voor toekomstige onderhoudslasten. De jaarlijkse stortingen in de voorziening komen ten laste van het betreffende programma van de begroting en hebben invloed op het resultaat. De onderhoudskosten komen

rechtstreeks ten laste van de voorziening en blijven zo buiten de exploitatie. Hierdoor kunnen de lasten voor de exploitatie gelijkmatige verdeeld worden. Hier is dus sprake van de egalisatiefunctie van een voorziening (zie 4.2). Een goed voorbeeld hiervan is de voorziening voor toekomstig groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen.

Categorie 3: Voorzieningen beklemde middelen van derden

Middelen die van derden verkregen zijn en die specifiek besteed moeten worden, moeten worden opgenomen in een voorziening (artikel 44, lid 2)[6]. Dit artikel zorgt ervoor dat ontvangen baten uit tarieven, zoals riolering, afval of begraven, beschikbaar blijven voor het specifieke bestedingsdoel.

Het is ook mogelijk om te 'sparen' voor toekomstige vervangingsinvesteringen, mits hiervoor een tarief wordt geheven (art. 44, lid 1, sub d). Dit geldt bijvoorbeeld voor de toekomstige vervangingsinvesteringen met betrekking tot riolering.

6.2 Onderbouwing voorzieningen

Voorzieningen geven (bij benadering) de financiële omvang weer van de verplichtingen of risico's waarvoor ze gevormd zijn. De omvang van voorzieningen wordt bepaald op basis van goed beargumenteerde berekeningen. Omdat er altijd een bepaalde mate van onzekerheid is over de toekomstige verplichtingen of risico's bevatten deze berekeningen ook schattingselementen. De gevormde voorzieningen moeten toereikend zijn voor de gekwantificeerde verplichtingen of risico's; niet lager, maar ook niet hoger.

De benodigde onderbouwing is afhankelijk van de aard van de voorziening. Zo wordt een verliesvoorziening voor een grondexploitatie gevormd op basis van een actuele exploitatieopzet. En een voorziening voor toekomstige pensioenverplichtingen wordt bepaald op basis van een actuele actuariële berekening. Een derde voorbeeld vormt de categorie onderhoudsvoorzieningen. Aan deze voorzieningen moeten meerjarige onderhouds- of beheerplannen ten grondslag te liggen[7]. Op basis daarvan worden de jaarlijkse stortingen in en onttrekkingen aan de voorziening bepaald. Gedurende de onderhoudsperiode wordt periodiek beoordeeld in hoeverre het verloop van de voorziening nog aansluit bij de actualiteit. De hoogte van onderhoudsvoorzieningen is deels afhankelijk van het te hanteren kwaliteitsniveau. De keuze voor het kwaliteitsniveau is een bevoegdheid van de raad.

6.3 Beleidsregels voorzieningen

Instellen voorzieningen

Het instellen van een voorziening is in het kader van het budgetrecht een bevoegdheid van de raad. Vanwege het verplichte karakter van voorzieningen is de keuzevrijheid hierbij echter meestal zeer beperkt.

Het instellen van een voorziening moet via een raadsbesluit plaatsvinden. In het raadsbesluit wordt het volgende opgenomen:

- de reden waarvoor de voorziening wordt gevormd
- de benodigde hoogte van de voorziening
- indien sprake is van een voorziening voor egalisatie van toekomstige onderhoudslasten: de omvang en planning van het doen van stortingen en onttrekkingen, inclusief onderbouwing daarvan op basis van een bijvoorbeeld meerjarig onderhoudsplan of beheerplan en het gewenste kwaliteitsniveau.

[6] Dit geldt niet voor ontvangen voorschotten van medeoverheden die bestemd zijn voor een specifiek doel in toekomstige jaren. Deze gelden worden opgenomen als schuld onder de overlopende passiva.
[7] Bedoeld zijn de voorzieningen op basis van artikel 44, lid 1, sub c.

Mutaties voorzieningen

Toevoeging aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de exploitatie en zijn gebaseerd op de noodzakelijk berekende omvang van de voorziening of onderliggende onderhouds- of beheerplan. Onttrekkingen worden rechtstreeks ten laste van een voorziening geboekt en blijven buiten de exploitatie.

Voorzieningen mogen niet negatief zijn[8]. Bij tekorten moeten de voorzieningen (weer) worden aangevuld.
Voor de categorie voorzieningen met betrekking tot verplichtingen, verliezen of risico's wordt bij de jaarrekening op basis van actuele informatie bepaald wat de noodzakelijke omvang moet zijn. Eventuele toevoegen als gevolg hiervan zijn meestal niet opgenomen in de begroting en komen in de jaarrekening tot uitdrukking.
De categorie voorzieningen ter egalisatie van kosten is gebaseerd op vooraf vastgestelde onderhouds- of beheerplannen. De toevoegingen hiervan zijn al in principe al verwerkt in de begroting.
De omvang van de categorie voorzieningen beklemde middelen van derden wordt bij de jaarrekening bepaald op basis van werkelijke baten en lasten voor de betreffende activiteit.

Indien een voorziening een omvang heeft bereikt die hoger is dan het noodzakelijke niveau, bijvoorbeeld doordat verplichtingen wegvallen of risico's afnemen, dan valt het meerdere vrij ten gunste van de exploitatie. Dit laatste geldt nadrukkelijk niet, als het gaat om voorzieningen die opgebouwd zijn uit bijdragen van derden, zoals voor afval en riolering. Als deze voorzieningen te hoog zijn, dan moet het overschot op redelijke termijn terugvloeien naar de inwoners. Dit kan bijvoorbeeld door de tarieven (tijdelijk) te verlagen.

Het muteren van voorzieningen is een collegebevoegdheid, voor zover passend binnen de begroting en de gestelde kaders. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden in de tussentijdse bestuursrapportage en/of jaarrekening toegelicht en door de raad geautoriseerd.

Opheffen voorzieningen

Vanwege het verplichtende karakter kunnen voorzieningen niet zomaar opgeheven worden. Dit is alleen mogelijk als de verplichting en/of het risico waarvoor de voorziening is gevormd is vervallen of is opgehouden te bestaan. Voorzieningen worden opgeheven na een besluit van het college. Dit geldt echter niet voor voorzieningen uit de categorie 'egalisatie van toekomstige onderhoudslasten' of 'beklemde middelen van derden'. Voorzieningen in deze categorieën zijn altijd gekoppeld aan beleid-, beheer- of onderhoudsplannen. Door deze koppeling moet de raad besluiten over het opheffen van deze voorzieningen.

Een eventuele vrijval van het saldo bij opheffing van een voorziening wordt verwerkt zoals hierboven beschreven onder 'mutaties voorzieningen'.

Wijzigen bestemming voorzieningen

Het doel van een voorziening kan niet wijzigen vanwege het verplichtende karakter en de strakke kaders. Indien het doel niet meer bestaat of wijzigt, wordt de bestaande voorziening opgeheven en een nieuwe voorziening ingesteld. Daarbij gelden bovenstaande beleidsregels.

[8] Uitzondering hierop zijn voorzieningen voor de egalisatie van kosten voor riolering. Vanwege forse en ongelijke investeringen mag *tijdelijk* sprake zijn van een negatieve voorziening, mits deze voorziening binnen enkele jaren op basis het beheerplan weer aantoonbaar positief zal zijn.

Rente en inflatie

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan (artikel 45). Uitzondering hierop zijn voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Bij deze voorzieningen is rente één van de componenten van de jaarlijkse waardering.

Jaarlijkse actualisatie

De jaarrekening is het gebruikelijke moment waarop de waardering van de voorzieningen wordt beoordeeld. Daarbij worden de noodzaak en omvang beoordeeld in relatie tot het vastgestelde bestedingsdoel. Dit kan leiden tot aanpassingen die in de jaarrekening tot uitdrukking komen.

Eventuele benodigde bijstellingen voor toekomstige jaren worden vervolgens verwerkt in de kadernota en – daarop volgend – de begroting.

Daarnaast vindt elke twee jaar een herbeoordeling plaats via de nota reserves en voorzieningen.

7 Reserves en voorzieningen in de planning- en controlcyclus

De reserves en voorzieningen maken onderdeel uit van de jaarlijkse planning- en controlcyclus. Hierna wordt per instrument beknopt uitgewerkt wat de rol van de reserves en voorzieningen daarin is.

Kadernota

In de kadernota worden de uitkomsten van de jaarlijkse beoordeling van de reserves en voorzieningen meegenomen bij de integrale afweging.

Begroting

In de begroting worden de mutaties van de reserves en voorzieningen op programmaniveau toegelicht. Ook wordt inzicht gegeven in de stand van de reserves en voorzieningen en het verwachte meerjarig verloop daarvan. In de verschillende 'paragrafen' van de begroting wordt relevante informatie gegeven met betrekking tot reserves en voorziening.

Als integraal onderdeel van de begroting worden de mutaties van reserves en voorzieningen door de raad geautoriseerd.

Bestuursrapportage

Tussentijds worden grote afwijkingen ten opzichte van de begrote mutaties van de reserves en voorzieningen via de bestuursrapportage gemeld en geautoriseerd.

Jaarrekening

In de jaarrekening worden de reserves en voorzieningen op basis van de gerealiseerde stortingen en onttrekkingen in het verslagjaar toegelicht. In de verschillende 'paragrafen' van de jaarrekening wordt relevante informatie gegeven met betrekking tot reserves en voorziening.

De mutaties van reserves en voorzieningen zijn integraal onderdeel van de jaarlijkse accountantscontrole door de accountant.

8 Voorgestelde wijzigingen reserves en voorzieningen

In bijlage 9.2 is een toelichting van alle bestaande reserves en voorzieningen opgenomen. De actualisatie heeft geleidt tot een advies per reserve of voorziening. Voor het merendeel is het advies 'handhaven'. Voor een aantal reserves wordt geadviseerd om deze op te heffen. In dit hoofdstuk worden deze voorstellen toegelicht.

De wijziging zullen in 2022 worden uitgevoerd. Bij een eventueel restant saldo wordt uitgegaan van het werkelijke saldo per 31-12-2021 volgens de jaarrekening 2021. Deze saldi kunnen op onderdelen (enigszins) afwijken van de genoemde prognoses.

8.1 Wijzigingen reserves

Voorgesteld wordt om de volgende reserves met ingang van 2022 op te heffen en de aanwezige saldi toe te voegen aan genoemde reserve:

Reserve	Voorstel	Prognose saldo per 31/12/2021	Restant saldo naar
RES0019 BR Winkelcentrum Vuldersbrink	Opheffen	€ -	-
RES0024 BR Alliander Aandelen	Opheffen	€ 2.768.120	RES0000 Algemene reserve
RES0029 BR Innovatie groene agenda	Opheffen	€ 109.950	RES0058 BR Duurzaamheid
RES0032 BR Te verhalen bijstand	Opheffen	€ 1.750.000	RES0000 Algemene reserve
RES0042 BR Implementatie omgevingswet	Opheffen	€ -	-
RES0015 BRKL Fijnstofvangers	Opheffen	€ -	-

Vuldersbrink (stand nihil)

Deze reserve is in 2016 gevormd in verband met ontwikkelingen 'De Harder' en het verhuizen van een supermarkt aan de Vuldersbrink. De doelstelling van deze reserve en de bijbehorende financiering is inmiddels gerealiseerd. Daarmee kan deze reserve komen te vervallen.

Alliander (€ 2.768.120)

Deze bestemmingsreserve is gevormd ter grootte van de nominale waardering van het aandelenbezit. De reserve is bedoeld voor het opvangen van een eventuele daling van de marktwaarde van de aandelen onder de nominale waarde en het opvangen van tegenvallende dividendinkomsten. Er wordt voorgesteld om deze reserves op te heffen ten gunste van Algemene reserve.

Argumenten:

1. Een eventueel financieel verlies zal zich pas voordoen als de marktwaarde lager wordt dan de nominale waarde. Op basis van de financiële positie van Alliander is de kans dat deze situatie zich voordoet beperkt. Dit type risico past heel goed binnen de integrale risico-inventarisatie in plaats van het hiervoor aanhouden van een afzonderlijke bestemmingsreserve.
2. Andersom wordt bij de bepaling van de weerstandscapaciteit géén rekening gehouden met stille reserves (marktwaarde – nominale waarde) op dit aandelenbezit. Dit is voor deze deelneming erg voorzichtig.
3. Voor de bestaande deelname in de BNG en voor de nieuwe deelneming in Warmtenet is ook geen afzonderlijke bestemmingreserve gevormd, maar deze maken onderdeel uit van de integrale risico-inventarisatie.
4. Eventuele tegenvallende dividenden hebben geen materiele impact op de begroting en moeten structureel opgelost worden. Daarvoor is een reserve niet het passende instrument.

Innovatie groene agenda (€ 109.550)

Het doel van deze reserve is komen te vervallen, aangezien de uitvoering van de Innovatie agenda binnen de bestemmingsreserve Duurzaamheid gaat vallen vanaf 2021. Dit betekent dat de resterende middelen van deze reserve van 109.950,- toegevoegd kunnen worden aan de bestemmingsreserve Duurzaamheid. Deze reserve kan vervallen.

Te verhalen bijstand (€ 1.750.000 stand per 31-12-2020)

Bij de uitvoering van de participatiewet kunnen vorderingen ontstaan op bijstandsontvangers (debiteuren). Het debiteurensaldo uit bijstand is opgebouwd uit twee componenten:

- Oninbaar geschatte deel: deze wordt (verplicht) opgenomen in de voorziening.
- Inbaar geschatte deel: deze wordt opgenomen in de reserve te verhalen bijstand.

Feitelijk is het niet nodig om een reserve te vormen voor het deel waarvan de inschatting is gemaakt dat deze juist wél inbaar zijn. De huidige werkwijze is zeer risicomijdend te noemen. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening het debiteurensaldo beoordeeld en wordt de voorziening op peil gebracht.

Uitgaande van een juiste beoordeling van het oninbare deel is het niet nodig om voor het ingeschatte inbare deel van de debiteuren een reserve op te nemen. Het saldo van de reserve te verhalen bijstand kan dan ook in 2022 vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Het huidige saldo is € 1.750.000 maar wordt nog definitief bepaald bij de vaststelling van de jaarrekening 2021.

Implementatie omgevingswet (stand nihil)

De stand van de reserve is nihil. De opstartkosten voor de invoering van deze wet zijn uit deze reserve gefinancierd. Eventuele aanvullende kosten kunnen via de reguliere beschikbare exploitatiebudgetten afgewikkeld worden. Mede hierom is het niet noodzakelijk een afzonderlijke reserve in stand te houden.

Fijnstofvangers (stand nihil)

De reserve is volledig ingezet conform besluitvorming hierover. De reserve kan komen te vervallen.

8.2 Wijzigingen voorzieningen

De voorzieningen blijven ongewijzigd.

9 Bijlagen

9.1 Totaaloverzicht reserves en voorzieningen

De gemeente Harderwijk kent de volgende reserves (*prognose* per 31/12/2021):

Type	Omschrijving	Prognose saldo 31/12/2021
Reserves		
Algemene Reserves	RES0000 Algemene reserve	-27.957.212
Algemene Reserves - Totaal		-27.957.212
Bestemmingsreserves Kapitaallasten	RES0003 BRKL Uitvoeringsagenda	-258.236
	RES0005 BRKL Havenwerken kapitaallasten	-558.500
	RES0006 BRKL Leerpakketten AZC	-46.124
	RES0007 BRKL Nieuwe werf Graaf Ottolaan	-238.266
	RES0008 BRKL Install.techn.vz.gem.geb.	-731.888
	RES0009 BRKL Aanlichten Zeebeer	-45.000
	RES0010 BRKL Verkeersveiligheid Wittenhagen	-243.750
	RES0011 BRKL Bankjes voor ouderen	-32.000
	RES0012 BRKL Rev.bedrijvent.Lorentz 2e fase	-1.067.250
	RES0013 BRKL Vlot bij strandeiland	-32.000
	RES0015 BRKL Fijnstofvangers	-
	RES0016 BRKL Gebied wellen - de stille wei	-1.578.000
	RES0017 BRKL Aanpassingen rond N302	-138.767
	RES0018 BRKL Herinrichting Melis Stokelaan	-674.611
	RES0047 BRKL Herinr. Stationslaan	-822.000
	RES0048 BRKL Reconstructie Vondellaan	-450.000
	RES0056 BRKL Civiele projecten	-1.171.000
	RES0060 BRKL Reconstructie Scheepssingel	-340.000
	RES0062 BR Restauratie Catharinakapel	-207.000
Bestemmingsreserves Kapitaallasten - Totaal		-8.634.392
Bestemmingsreserves Overige	RES0019 BR Winkelcentrum Vuldersbrink	-
	RES0021 BR Parkeren Waterfront	-18.303.845
	RES0022 BR Havenwerken	-778.701
	RES0023 BR Laad en loskade Kelvinstraat	-400.000
	RES0024 BR Alliander Aandelen	-2.768.120
	RES0025 BR Aandelen Afvalwerken Friesland	-48.600
	RES0026 BR Aandelen Inclusiefgroep	-622.110
	RES0027 BR Onderwijshuisvesting/Doordecentralisatie VO	-483.762
	RES0029 BR Innovatie groene agenda	-109.950
	RES0030 BR Archeologiefonds	-27.660
	RES0031 BR Multifunctioneel theater (09/15)	-3.272.500
	RES0032 BR Te verhalen bijstand	-1.750.956
	RES0033 BR Sociaal domein	-3.272.500
	RES0034 BR Nieuwe Energiemaatregelen	-22.659
	RES0035 BR Duurzaamheidsmaatr, LorentzIII	-1.696.918
	RES0037 BR Stimulering sociale huur	-600.337
	RES0038 BR Tijd. huisvesting oud Struikterr.	-150.000
	RES0040 BR Stadsvernieuwing	-136.339
	RES0041 BR Monumenten	-102.262
	RES0042 BR Implementatie omgevingswet	-
	RES0043 BR Geluidswerende maatregelen A28	-2.047.000
	RES0045 BR Egalisatiereserve automatisering	-136.564
	RES0057 BR Opschaling Warmtenet	-117.000
	RES0058 BR Duurzaamheid	-556.000
	RES0059 BR Organisatieontwikkeling MIZ	-774.000
	RES0061 BR Internationale Hanzedagen 2031	-
Bestemmingsreserves Overige - Totaal		-38.177.784
Reserves - Totaal		-74.769.388

De gemeente Harderwijk kent de volgende voorzieningen (*prognose* per 31/12/2021):

Type	Omschrijving	Prognose saldo 31/12/2021
Voorzieningen		
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	VRZ0012 VZ Onderh. inrichting begraafplaats	-69.360
	VRZ0013 VZ Onderhoud gemeentelijke gebouwen	-775.637
	VRZ0016 VZ Havenwerken	-331.899
Onderhoudsegalisatievoorzieningen - Totaal		**-1.176.896**
Voorzieningen derden beklemmende middelen	VRZ0001 VZ Personeelsfonds	-
	VRZ0002 VZ Egalisatie Onderh. gem.watertaken	-3.203.346
	VRZ0003 VZ Egalisatie riolering	-76.638
	VRZ0004 VZ Afkoop onderhoud graven	-1.343.242
	VRZ0005 VZ Egalisatievoorziening afval	-
	VRZ0006 VZ Ruimtelijke ontwikkeling	-513.838
	VRZ0015 VZ Verevening Vitale Vakantieparken	-296.444
Voorzieningen derden beklemmende mid - Totaal		**-5.433.507**
Voorzieningen GREX (Debet)	VRZ007 VZGX Waterfront	-67.249.258
	VRZ008 VZGX Lorentz III	-
Voorzieningen GREX (Debet) - Totaal		**-67.249.258**
Voorzieningen LV, Verpl. en Risico's	VRZ0009 VZ Pensioengelden wethouders	-6.582.755
	VRZ0010 VZ Afvloeiingsregeling personeel	-154.429
	VRZ0011 VZ Sociale uitkeringen voormalig	-76.580
Voorzieningen LV, Verpl. en Risico's - Totaal		**-6.813.764**
Voorzieningen - Totaal		**-80.673.425**

De saldi van de reserves en voorzieningen zijn gebaseerd op een *prognose* tot en met 31 december 2021. De laatst bekende ontwikkelingen zijn hierin meegenomen. Tijdens het opstellen van de jaarrekening zullen nog diverse verrekeningen op reserves en voorzieningen worden gedaan. De werkelijke saldi per 31 december 2021 zullen worden verantwoord in de jaarrekening en kunnen op onderdelen afwijken van bovenstaande prognoses.

9.2 Rapportage per reserve en voorziening

9.2.1 Algemene reserve

Naam reserve	Algemene reserve
Nummer	0000
Type	Algemene reserve
Doel	Het vormen van een financiële buffer (weerstandscapaciteit) voor: • het opvangen van eventuele tekorten op de jaarrekening, inclusief de grondexploitaties, • het opvangen van (on)voorziene risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, • fungeren als algemeen dekkingsmiddel voor het doen van incidentele uitgaven.
Prognose per 31/12/2021	€ 27.957.212
Minimale omvang	€ 26.060.000,-. Bodembedrag gebaseerd op einduitkomsten risico-actualisatie jaarrekening 2020 (raadsbesluit 8 juli 2021).
Maximale omvang	-
Toevoegingen/ Onttrekkingen	Toevoegingen en onttrekkingen in de regel door een batig / nadelig resultaat op de jaarrekening, inclusief winstgevende of verlieslatende grondexploitaties. Daarnaast verkoop van gemeentelijke eigendommen, toevoeging vanuit (gedeeltelijk) op te heffen bestemmingsreserves of voorzieningen, dan wel onttrekkingen daaraan om reserves en/of voorzieningen op het gewenste of noodzakelijke niveau te brengen.
Rentetoerekening	-
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	Bij raadsbesluit van 12 juli 2018 (vaststelling Themarekening 2017) zijn de algemene reserve algemene dienst en de algemene reserve grondexploitaties samengevoegd tot één algemene reserve.
Aanvullende toelichting	-
Voorstel / advies	**Reserve handhaven, vormt onlosmakelijk onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente.**

9.2.2 Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn alleen te besteden aan het doel waarvoor de bestemming is ingesteld.

Naam bestemmingsreserve	**Winkelcentrum Vuldersbrink**
Nummer	0019
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Verbeteren van de verkeerssituatie rondom winkelcentrum de Vuldersbrink, alsmede aan maatregelen welke bijdragen aan het tegengaan van leegstand, het verbeteren van het veiligheidsgevoel, de kwaliteit en de winkelbeleving in en om Winkelcentrum Vuldersbrink.
Prognose per 31/12/2021	€ 0-,
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	De reserve zal gevuld worden met € 500.000,- door deel koopsom verkochte percelen grond (gebied 'De Harder'). In 2021 is dit bedrag ontvangen.
Onttrekkingen	Voor drie investeringskredieten is in totaal 500.000 geraamd als onttrekking in 2021.
Rentetoerekening	nvt
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 28 januari 2016. In de vastgestelde besluiten van de Stationslaan (2020) en Scheepssingel (2021) zijn de onttrekkingen vastgesteld.
Aanvullende toelichting	In het kader van de ontwikkelingen 'De Harder' en het verhuizen van Dirk van den Broek van de Vuldersbrink naar de Knardijk-West is met Borghese Real Estate B.V. een overeenkomst gesloten. Hierin is vastgelegd dat bij de afname van gronden aan de gemeente een deel van de koopsom, ter grootte van € 500.000,- exclusief BTW, wordt betaald. In het verkeersveiligheidsplan uit 2016 is aangegeven dat er gekeken moet worden naar de locaties Kruising Smeepoortstraat / Vitringasingel / Westeinde, de Kruising Kuipwal/Hogeweg/Waltorenstraat, de Waltorenstraat en de Minirotonde Havenkade / Scheepssingel / Vogelstraat. In de genomen besluiten (2020 & 2021) voor omgeving Stationslaan en Scheepssingel zijn er plannen vastgesteld voor verschillende reconstructies. Het totaal hiervan is € 500.000,-. Ditzelfde bedrag is in de loop van 2021 ontvangen door de gemeente. Hierdoor kan het voorgefinancierde bedrag weer terugvloeien naar de algemene reserve.
Voorstel / advies	**Reserve opheffen, want het doel is gerealiseerd.** **Zie voor verdere toelichting hoofdstuk 8.1**

Naam bestemmingsreserve	Parkeren Waterfront
Nummer	0021
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Compensatie voor de wegvallende parkeeropbrengsten uit de boulevard, en dekking van het bouwkundige deel van de investeringen in de parkeergarages Waterfront.
Prognose per 31/12/2021	€ 18.303.845,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	De reserve is gevuld vanuit voormalige parkeergerelateerde bestemmingsreserves en vanuit de grondexploitatie Waterfront.
Onttrekkingen	Onttrekking vindt plaats indien wegvallende parkeeropbrengsten uit de boulevard gecompenseerd moeten worden of na besluitvorming over de realisatie van de parkeergarages in het Waterfront
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 19 juni 2014.
Aanvullende toelichting	In 2016 heeft de raad met de Nota Parkeren een eerste stap gezet ten gunste van de uitvoering van een breed gedragen parkeerbeleid onder bewoners en ondernemers. In juni 2017 zijn de parkeerinvesteringen Waterfront opgenomen in de Kadernota 2018-2021 (raadsbesluit 22 juni 2017). Met de realisatie van de tijdelijke parkeervoorzieningen in het Overloopterrein en de vertraging van de woningbouw in het Waterfront zelf is de beoogde realisatie van de parkeergarages op het Dolfinariumeiland en de Kop van de Stadswerven vertraagd. Realisatie van de garage Kop van de Stadswerven staat nu gepland voor medio 2024. Realisatie garage Dolfinariumeiland is nog onzeker en afhankelijk van de invulling van het eiland.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	Havenwerken
Nummer	0022
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Het afdekken van de lasten voor vervanging van steigers, bruggen, kadermuren en damwanden in de gemeentelijke havens conform het havenbeheerplan.
Prognose per 31/12/2021	€ 778.701
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	In de periode 2021 t/m 2024 vindt er een jaarlijkse dotatie van € 18.267,- plaats ten laste van de exploitatie. Vanaf 2025 wordt deze dotatie verhoogd naar € 141.843,-.
Onttrekkingen	Onttrekkingen vinden plaats op basis van het havenbeheerplan. In 2022 vindt een onttrekking plaats van € 900.000,- ten gunste van Bestemmingsreserve kapitaallasten Havenwerken.
Rentetoerekening	-

Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 22 juni 2017 (vaststelling Themarekening 2016)
Aanvullende toelichting	Bij de vaststelling van het Havenbeheerplan 2020-2024 is er een splitsing aangebracht in de lasten voor groot onderhoud (voorziening) en vervanging (bestemmingsreserve). Via een jaarlijkse dotatie aan deze bestemmingsreserve wordt 'gespaard' voor uit te voeren vervangingsinvesteringen.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Laad- en loskade Kelvinstraat**
Nummer	0023
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Toekomstige realisatie van de openbare laad- en loskade financieel te borgen.
Prognose per 31/12/2021	€ 400.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekking naar rato van investering.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 22 juni 2017.
Aanvullende toelichting	In het kader van de herziening van de grondexploitaties Drielanden, Lorentz III en Waterfront naar de peildatum 1 januari 2017 is de raad destijds voorgesteld deze bestemmingsreserve met een omvang van € 0,4 miljoen te vormen. Dit als gevolg van een collegebesluit "Uitgiftestrategie Lorentzhaven", vervallen realisatieopgave laad- en loskade Kelvinstraat binnen de grex Waterfront (kosten woonrijpmaken).
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Alliander aandelen**
Nummer	0024
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Het opvangen van een daling van de marktwaarde van de aandelen onder de nominale waarde en eventueel opvangen van tegenvallende dividendinkomsten.
Prognose per 31/12/2021	€ 2.768.120,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	-
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming	Reserve is ontstaan na aandelenruil van NUON naar Alliander (2009)

college van B&W en gemeenteraad	
Aanvullende toelichting	De reserve vertegenwoordigt de waarde van het aandelenbezit Alliander, zoals onder de financiële vaste activa op de balans is opgenomen. De aandelen zijn gewaardeerd tegen een nominale waarde van € 5,- per aandeel. Deze waardering sluit aan bij de gefaseerd verkochte aandelen vanaf 2009 in het productie- en leveringsbedrijf van NUON aan energieconcern Vattenfall.
Voorstel / advies	**Reserve opheffen en saldo toevoegen aan Algemene reserve. Zie voor verdere toelichting 8.1.**

Naam bestemmingsreserve	**Aandelen Afvalverwerking Friesland**
Nummer	0025
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Het opvangen van een daling van de marktwaarde van de aandelen onder de nominale waarde.
Prognose per 31/12/2021	€ 48.600,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	-
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	Reserve is ingesteld bij raadsbesluit 4 juli 2019 (vaststelling Themarekening 2018)
Aanvullende toelichting	In 2015 is door de deelnemende gemeenten ingestemd met het ontwerpbesluit van de Regio Noord-Veluwe om aandeelhouder te worden van Afvalsturing Friesland NV (AF). Dit aandeelhouderschap is de juridische grondslag geweest voor de in-besteding en de daaruit voortkomende overeenkomsten die RNV destijds heeft gesloten met AF voor de verwerking van restafval. Vanwege de opheffing van Regio Noord-Veluwe zijn 108 aandelen Afvalsturing Friesland NV overgenomen (raadsbesluit 4 oktober 2018). De reserve vertegenwoordigt de waarde van het aandelenbezit, zoals onder de financiële vaste activa op de balans is opgenomen. De aandelen zijn gewaardeerd tegen een nominale waarde van € 450,- per aandeel. Wij adviseren deze reserve vooralsnog te handhaven in afwachting van mogelijk nieuwe ontwikkelingen rondom deze deelneming.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Aandelen Inclusief Groep**
Nummer	0026
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Het opvangen van een daling van de marktwaarde van de aandelen
Prognose per 31/12/2021	€ 622.100,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-

Onttrekkingen	-
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 4 juli 2019 (vaststelling Themarekening 2018)
Aanvullende toelichting	Het algemeen bestuur van de RNV heeft op 20 december 2017 het Liquidatieplan vastgesteld. In het liquidatieplan is o.a. vastgelegd, dat de deelnemingen tegen het bedrag waarin de gemeenten deelnamen in het aandelenkapitaal, worden overgedragen aan de deelnemende gemeenten. De reserve vertegenwoordigt de waarde van het aandelenbezit, zoals onder de financiële vaste activa op de balans is opgenomen. Wij adviseren deze reserve te handhaven vanwege de financiële positie op lange termijn van deelneming.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Onderwijshuisvesting / Doordecentralisatie Voortgezet Onderwijs**
Nummer	0027
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Reserve is bestemd voor het opvangen van de lasten die verband houden met de doordecentralisatie huisvesting voortgezet onderwijs.
Prognose per 31/12/2021	€ 483.762,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vinden onttrekkingen plaats op basis van overeenkomst.
Rentetoerekening	-
Looptijd	T/m einde overeenkomst 31-12-2023.
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 10 november 2011 (begrotingswijziging 12.012)
Aanvullende toelichting	De schoolbesturen krijgen op grond van de destijds afgesloten overeenkomsten een jaarlijkse bijdrage per leerling, gebaseerd op de algemene uitkering. Omdat deze middelen voor 2012 niet waren geoormerkt, legt de doordecentralisatie een extra beslag op de gemeentelijke middelen. Tot 2020 wordt dit extra beslag gecompenseerd ten laste van deze bestemmingsreserve en gedeeltelijke ten laste van de vrijval van de afschrijvingslasten van het primair onderwijs. Na realisatie wordt de reserve opgeheven. Laatst geplande onttrekking is de jaarschijf 2023. In de opstart van het proces ‘Doordecentralisatie VO’ is in de advisering (november 2011), inclusief de bijbehorende berekeningen, aangegeven dat na uitputting van de bestemmingsreserve vanaf 2024 elders dekking binnen de gemeentebegroting gevonden moet worden voor de dan ontbrekende dekking. In de begroting is vanaf 2014 meerjarig reeds rekening gehouden met een stelpost van € 600.000,- op een meerjarige claim van € 1,142 miljoen ten behoeve van het VO. Op basis van de toen gemaakte calculaties gaat het vanaf de

	jaarschijf 2024 dus om een extra bedrag van € 542.300,- structureel aan ontbrekende dekking om aan de overeenkomst(en) met het VO te kunnen voldoen.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Innovatie Groene Agenda**
Nummer	0029
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Ondersteunen van projecten binnen de themagebieden duurzaamheid, groene economie en arbeidsmarkt
Prognose per 31/12/2021	€ 109.950
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van realisatie activiteiten.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 12 juli 2018 (vaststelling Themarekening 2017)
Aanvullende toelichting	De middelen zijn voor een periode van 3 jaar (2018-2020) eerder beschikbaar gesteld bij de Kadernota 2017 (uitvoering 2018) en Kadernota 2019 (uitvoering 2019 en 2020) als eenmalig budget. Bij de Themarekening 2018 is besloten de nog niet uitgegeven middelen te parkeren in een bestemmingsreserve. Besteding van de totale middelen is tot nu toe achtergebleven vanwege ontbrekende capaciteit. Hierin is inmiddels voorzien en worden de eerste uitgaven nog verwacht eind 2019 en verder. Het doel van deze reserve is komen te vervallen, aangezien de uitvoering van de Innovatie agenda binnen de BR Duurzaamheid gaat vallen vanaf 2021. Dit betekent dat de restant middelen van deze reserve van 109.950,- toegevoegd dienen te worden aan de nieuw gevormde BR Duurzaamheid en vervolgens kan deze reserve vervallen.
Voorstel / advies	**Reserve opheffen en saldo toevoegen aan Bestemmingsreserve Duurzaamheid (0058). Zie ook hoofdstuk 8.1**

Naam bestemmingsreserve	**Archeologiefonds**
Nummer	0030
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Bekostiging van maatregelen ter conservering en/of restauratie van archeologische vondsten.
Prognose per 31/12/2021	€ 27.660,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	Reserve wordt gevoed door een structurele dotatie van jaarlijks € 20.000,- ten laste van de begroting. Onttrekkingen naar rato van activiteiten binnen de doelstelling van de reserve.
Onttrekkingen	

Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 november 2018 (vaststelling Themabegroting 2019).
Aanvullende toelichting	In aanvulling op de kort omschreven doelstelling kunnen de reservemiddelen tevens worden ingezet voor het promoten van publieke toegang tot belangrijke elementen van ons archeologische erfgoed, in het bijzonder vindplaatsen, en het stimuleren van het tentoonstellen van passende selecties van archeologische objecten (tentoonstellingen, verbeeldingsprojecten, etc.).
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Multifunctioneel Theater**
Nummer	0031
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Reserve oorspronkelijk bestemd ter dekking van de voorbereidingskosten voor nieuw theater Stadsdennen (2009). Bijgestelde doelstelling in 2017: Renovatie / verbouw bestaande Theatervoorziening Harderwijk (locatie Stationslaan).
Prognose per 31/12/2021	€ 3.272.500,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	In 2014 is een dotatie gedaan van € 2,5 miljoen. Aanvullend in 2017 (raadsbesluit 14 september 2017) is € 1,0 miljoen toegevoegd in het kader van de “Stad als Podium”.
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van toekomstige realisatie investering.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 29 oktober 2009
Aanvullende toelichting	Bijgestelde doelstelling 2022: Nadat in 2021 is gebleken dat renovatie en actualisatie van het theater in het CCNV aan de Stationslaan niet haalbaar is vanwege fysieke en gebruiksbeperkingen, is de doelstelling gewijzigd in: reserve voor totstandkoming van multifunctionele podiumvoorziening, mogelijk op Dolfinariumeiland.
	Reserve handhaven

Naam bestemmingsreserve	**Te verhalen bijstand**
Nummer	0032
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Reserve is bestemd ter dekking van het mogelijk toekomstige oninbare deel van de te verhalen bijstand.
Prognose per 31/12/2021	€ 1.750.956 (stand per 31/12/2020)
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Daadwerkelijke mutaties vinden plaats op basis van de jaargegevens

	van Meerinzicht – Domein Sociaal
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is in een ver verleden ingesteld.
Aanvullende toelichting	De gemeente loopt risico's ten aanzien van het wel of niet (volledig) terugontvangen van vorderingen op bijstandscliënten. Vorderingen, die o.a. voortkomen uit ten onrechte ontvangen bijstand, verstrekte voorschotten, en verstrekte leningen. De organisatie en uitvoering van het beleid rondom te verhalen bijstand is in handen van Meerinzicht – Domein Sociaal Jaarlijks neemt de gemeente een geactualiseerde stand op in de balans van het bedrag aan inbaar geachte openstaande debiteuren. Om "het presenteren" van deze stand budgettair neutraal te kunnen laten verlopen, is er een 100% bestemmingsreserve gevormd. Deze wordt jaarlijks bijgesteld op basis van het ontvangen overzicht debiteurensaldo van Meerinzicht.
Voorstel / advies	**Reserve opheffen en saldo toevoegen aan Algemene reserve. Zie voor verdere toelichting 8.1.**

Naam bestemmingsreserve	**Sociaal domein**
Nummer	0033
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Het opvangen van eventuele tekorten bij het beroep op individuele voorzieningen (Wmo, Jeugdwet, re-integratie vanuit de Participatiewet).
Prognose per 31/12/2021	€ 873.665,- Prognose per 31/12/2023: € 638.665
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	De toevoegingen betreffen voornamelijk incidentele middelen vanuit het Rijk voor jeugdzorg en overschotten beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
Onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen voornamelijk tekorten op de programmagelden of specifieke besluitvorming.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 10 juni 2008.
Aanvullende toelichting	De structurele middelen voor de uitvoering van de wetten binnen het sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) zijn vanaf 2019 in de algemene uitkering opgenomen en daarmee grotendeels ontschot. Een koppeling met de rijksbijdrage voor deze wetten is daarmee niet meer te leggen. De raming van de budgetten sociaal domein is reëel opgenomen in de gemeentelijke begroting. Desondanks zijn er landelijk en binnen de gemeente Harderwijk signalen over verwachte tekorten op met name jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning. In het coalitieakkoord 2018-2022 'Aanpakken met ambitie' is

	afgesproken dat de reserve is bedoeld om eventuele tekorten op individuele voorzieningen binnen het sociaal domein op te vangen.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Energiemaatregelen / verduurzaming gemeentelijk vastgoed**
Nummer	0034
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Financieren van minder rendabele energiemaatregelen als onderdeel van de doelstellingen van “De Energieke Stad”
Prognose per 31/12/2021	€ 22.659,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van gerealiseerde activiteiten / kosten.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 maart 2018
Aanvullende toelichting	In het kader van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed zijn bij college-/raadsvoorstel van 30 januari 2018 een drietal gebouwen geselecteerd voor het realiseren van zon-PV installaties. Besloten is om het te verwachten positieve saldo tussen de berekende kapitaallasten van de investering minus de netto opbrengsten in de vorm van lagere energielasten toe te voegen aan genoemde (nieuw te vormen) reserve. Aanvullend hierop is bij raadsbesluit van 1 november 2018 besloten extra middelen beschikbaar te stellen voor extra zonnepanelen op genoemde drietal gebouwen en het gecalculeerde voordeel (zie alinea hierboven) eveneens toe te voegen aan deze reserve.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Duurzaamheidsmaatregelen Lorentz III**
Nummer	0035
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Verstrekken van bijdragen aan maatregelen om het bedrijventerrein Lorentz III te treffen die een bijdrage leveren aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de duurzaamheidsvisie.
Prognose per 31/12/2021	€ 1.696.918,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van gerealiseerde activiteiten / kosten.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij Raadsbesluit 1 november 2018 (definitieve vaststelling Themarekening 2017).
Aanvullende toelichting	Op basis van de gewijzigde vaststelling van de Themarekening 2017 (raadsbesluit 1 november 2018) zijn op voorspraak van de accountant

	in het kader van de controle op de jaarrekening (inclusief grondexploitaties) de geraamde kosten van duurzaamheidsmaatregelen op grond van de huidige BBV wetgeving uit de grondexploitatie Lorentz III gehaald. Om te zorgen dat de gemeente aan haar duurzaamheidsambitie kan voldoen zijn dezelfde middelen (€ 2,0 miljoen) vervolgens toegevoegd aan deze (nieuwe) bestemmingsreserve. Bij de Themarekening 2018 (raadsbesluit 4 juli 2019) is hieraan nog eens een bedrag van € 0,9 miljoen toegevoegd. De reserve dient ter financiering van maatregelen om het bedrijventerrein Lorentz III te verduurzamen. Op het moment wordt dit gebruikt om gehonoreerde aanvragen van de subsidieregeling " Nadere regels duurzaamheidsmaatregelen "De Energieke Stad - Lorentz III-" te financieren Deze huidige regeling geldt tot 31 maart 2022. Met raadsbesluit 16 september 2021 is besloten een vervolg op de huidige subsidieregeling op te stellen voor nieuw te vestigen bedrijven op Lorentz III. Dit zal zijn de subsidieregeling 'Duurzaamheidsmaatregelen De Duurzame Stad – Lorentz III'. Het is de bedoeling dat deze subsidieregeling per 1 april 2022 beschikbaar is.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Stimulering sociale woningbouw**
Nummer	0037
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Stimuleren sociale woningbouw door te voorzien in de behoefte van met name betaalbare huurwoningen.
Prognose per 31/12/2021	€ 600.337
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van toegekende bijdragen.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 23 februari 2016.
Aanvullende toelichting	De reserve is ingesteld om de initiatieven te ondersteunen om de (hogere) ambitie uit het Beleidsplan Wonen te kunnen verwezenlijken. De reserve is eind 2019 gemuteerd naar rato van de balanspositie Themarekening 2019. Daarbij is ook rekening worden gehouden met de eenmalige dotatie van € 492.337,- vanuit de resultaatbestemming Themarekening 2017 (raadsbesluit 12 juli 2018), winst grex Drielanden. Bij de vorming van de reserve is uitgegaan van een bijdrage van € 2.000,- per woning voor 200 woningen, wat resulteert in een mogelijk totaalbedrag aan uit te keren bijdragen van € 400.000,-. In de periode 2018 – 2021 zijn de volgende subsidiebedragen toegekend: - In 2018 is in totaal € 44.000,- uitgekeerd voor de realisatie van 22 sociale huurwoningen - In 2019 is in totaal € 204.000,- uitgekeerd voor de realisatie van

	102 sociale huurwoningen - In 2020 is geen subsidie toegekend - In 2021 is in totaal € 26.000,- toegekend voor de realisatie van 13 sociale huurwoningen Op dit moment heeft de gemeente nog een subsidieaanvraag van UWOON in behandeling voor een bedrag van € 24.000,- voor de realisatie van 12 sociale huurwoningen.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Tijdelijke woningen Struikterrein**
Nummer	0038
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Leveren van een financiële bijdrage aan corporaties van € 7.500,- per wooneenheid als compensatie voor de onrendabele top exploitatie wooneenheden voormalig Struikterrein.
Prognose per 31/12/2021	€ 150.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van uitgekeerde bijdragen aan corporaties.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 december 2016
Aanvullende toelichting	Bij de advisering college / raad in september 2016 is op basis van bestuurlijk akkoord een compensatie voor het opvangen van de onrendabele top overeengekomen van € 7.500,- per wooneenheid. Omdat het uiteindelijke bedrag van in totaal € 375.000,-, gebaseerd op het gekozen vertrekpunt van 50 wooneenheden, pas over 10 jaar nodig is, is besloten hiervoor een bestemmingsreserve te vormen. De reserve wordt gevoed door middel van een jaarlijkse dotatie ten laste van de begroting van € 37.500,- tot genoemd maximum.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Stadsvernieuwing**
Nummer	0040
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Het stimuleren van activiteiten op het gebied van stads- en dorpsvernieuwing.
Prognose per 31/12/2021	€ 136.339,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	Niet uitgegeven budget 6505010/44480 wordt toegevoegd aan de reserve.
Onttrekkingen	Indien de geraamde middelen niet toereikend zijn, dan wordt voor het meerdere een beroep gedaan op de reserve.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald

Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 24 april 2014
Aanvullende toelichting	Als huurders door sloop of renovatie hun woning (tijdelijk) moeten verlaten, zijn de verhuurders verplicht hen een onkostenvergoeding uit te keren. Omdat de gemeente woningverbetering wil stimuleren, kunnen verhuurders een tegemoetkoming voor die kosten krijgen. Verhuurders kunnen een aanvraag doen voor: - de wettelijke vergoeding voor verhuis- en herinrichtingskosten; - de kosten voor het beschikbaar stellen van tijdelijke huisvesting in de vorm van wisselwoningen. De subsidie wordt toegekend op basis van de “Deelverordening subsidie wisselwoningen, verhuiskosten en herinrichtingskosten Harderwijk 2014”. Vanaf 1 januari 2015 is in de begroting een structureel budget opgenomen van €35.000,- per jaar voor het verstrekken van subsidies in het kader van de genoemde subsidieregeling. In de verordening staat dat aanvragen in behandeling worden genomen tot het subsidieplafond is bereikt.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Monumenten**
Nummer	0041
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Het verstrekken van bijdragen ten behoeve van eigenaren van gemeentelijke en rijksmonumenten voor onderhoud en restauratie op basis van de ‘Nadere regels subsidie monumenten Harderwijk 2020’.
Prognose per 31/12/2021	€ 102.262,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	Niet besteed budget wordt toegevoegd aan de reserve.
Onttrekkingen	Indien de geraamde middelen niet toereikend zijn, dan wordt voor het meerdere een beroep gedaan op de reserve.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 24 april 2014.
Aanvullende toelichting	Op basis van de jaarlijks door de raad vast te stellen meerjarenbegroting worden middelen beschikbaar gesteld voor het verstrekken van subsidies aan eigenaren voor herstel, verbetering en instandhouding van beschermde gemeentelijke- en rijksmonumenten. Dit ter behoud van de cultuurhistorische waarde van deze monumenten. De reserve wordt incidenteel ook gebruikt om grote(re) restauratieprojecten te financieren.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Implementatie Omgevingswet**
Nummer	0042
Type	Bestemmingsreserve

Doel	Opvangen eenmalige gevolgen van invoering van de nieuwe wet- en regelgeving.
Prognose per 31/12/2021	€ 0-,
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van gerealiseerde activiteiten.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 12 juli 2018 (vaststelling Themarekening 2017)
Aanvullende toelichting	Op basis van een implementatieplan wordt invulling gegeven aan de invoering van de Omgevingswet. Onderwerp is gebaseerd op een aangenomen 'Motie Verminderde regeldruk', reserveren van middelen voor de implementatie van de Omgevingswet (raadsvergadering van 12 november 2015). Vervolgens is hierop geanticipeerd bij de Kadernota 2017-2020 door eenmalig middelen in de begroting beschikbaar te stellen. Niet in enig jaar bestede gelden worden tijdelijk opgenomen in de reserve. Eind 2021 is de reserve volledig ingezet.
Voorstel / advies	**Reserve opheffen. Zie voor verdere toelichting hoofdstuk 8.1**

Naam bestemmingsreserve	**Geluidswerende maatregelen A28**
Nummer	0043
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Dekking van de financiering van geluidswerende maatregelen langs de A28.
Prognose per 31/12/2021	€ 2.047.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	-
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 12 juli 2018 (vaststelling Themarekening 2017)
Aanvullende toelichting	In 2016 is € 2,0 miljoen beschikbaar gesteld als bijdrage aan een oplossing voor de geluidoverlast. Van dit bedrag is € 1.750.000,- voor concrete maatregelen bij de vaststelling van de Themarekening 2017 in de reserve gestort. Het resterende bedrag is bedoeld voor voorbereidende werkzaamheden. Hiervoor was in 2018 een budget van € 150.000,- beschikbaar en dit is bij raadsbesluit van 4 juli 2019 (vaststelling Themarekening 2018) toegevoegd aan de reserve. Voor 2019 was budget beschikbaar van € 150.000,- voor voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld akoestisch onderzoeken en inwinnen van akoestisch advies. In 2020 was een budget van € 147.000,- beschikbaar voor voorbereidingskosten en dit is toegevoegd aan de reserve bij de jaarrekening 2020.

	In 2021 is de raad geïnformeerd middels een raadsvoorstel en op basis van een raadsbesluit 22 april 2021 wordt in 2022 een krediet beschikbaar gesteld € 2.047.000,-.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Egalisatiereserve Automatisering**
Nummer	0045
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Bufferfunctie voor de vervangingsinvesteringen ICT.
Prognose per 31/12/2021	€ 136.564,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van gerealiseerde activiteiten / kosten.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit.
Aanvullende toelichting	Eerdere besluitvormingsprocessen uit afgelopen jaren leggen een substantiële claim op de ultimo 2020 nog beschikbare reservecapaciteit. Veel van deze besluiten tot inzet van de reserve hebben betrekking op de ontwikkelingen op ICT-gebied binnen Meerinzicht. Organisatieprocessen met een grote ICT-component, zoals: • Herinrichting en digitalisering werkprocessen Documentaire informatievoorziening (september 2015). • Verdere harmonisatie van applicaties, systemen, processen, en daarnaast toegangsaccounts, licenties (januari 2017).
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Opschaling warmtenet**
Nummer	0057
Type	Bestemmingsreserve
Doel	De infrastructuur voor het Open Warmtenet met overmaat te realiseren zodat opschaling plaats kan vinden naar bestaande wijken.
Prognose per 31/12/2021	€ 117.000,- (afhankelijk van hoogte daadwerkelijke onttrekking)
Minimale omvang	Niet van toepassing
Maximale omvang	€ 317.000,-
Toevoegingen	€ 317.000,-
Onttrekkingen	€ 200.000,-
Rentetoerekening	Niet van toepassing
Looptijd	Na effectuering van de samenwerking met DENG en de oprichting van Warmtenetwerkbedrijf Harderwijk B.V.
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit d.d. 18 februari 2021. Gedeeltelijke onttrekking heeft plaatsgevonden bij raadsbesluit d.d. 23 december 2021
Aanvullende toelichting	Deze reserve is ingesteld bij de realisatie van de infrastructuur voor het Open Warmtenet. In de samenwerkeing met DENG en de

	oprichting van Warmtenetwerkbedrijf Harderwijk B.V. zal deze reserve worden ingezet ter dekking van de voorbereidingskosten die voor rekening van de gemeente komen. Overige aan deze bestemmingsreserve gerelateerde kosten zijn ingebracht in de business case en zullen vanuit het Warmtenetwerkbedrijf B.V. worden gerealiseerd. Een eventueel restantsaldo zal vrijvallen.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Duurzaamheid**
Nummer	0058
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Bekostigen van Uitvoeringsagenda Duurzaamheid (inclusief Innovatie groene agenda) en het duurzaamheidsvraagstuk.
Prognose per 31/12/2021	€ 556.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen naar rato van gerealiseerde activiteiten / kosten.
Rentetoerekening	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 juli 2021 (jaarrekening 2020) en is gevormd vanuit diverse incidentele budgetten m.b.t. Duurzaamheid. Vervolgens een raadsbesluit op 7 oktober 2021 m.b.t. eerste onttrekking.
Aanvullende toelichting	Het duurzaamheidsvraagstuk is een belangrijk vraagstuk in Nederland en ook voor Harderwijk. In onze medio 2020 vastgestelde duurzaamheidsvisie is een viertal pijlers opgenomen: Biodiversiteit, Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit. Voor al deze vier pijlers zijn verschillende doelen opgenomen. Om deze doelen te bereiken zijn verschillende activiteiten, projecten en werkzaamheden te definiëren. Sommige zijn daarvan nu al bekend en anderen nog niet. In de uitvoeringsagenda Duurzaamheid zijn ca. 70 activiteiten en projecten genoemd die een bijdrage leveren aan de doelen. Echter dat zijn de zaken die op dit moment bekend zijn. Het is mogelijk dat er in de nabije toekomst zich nieuwe en andere kansen voordoen die nu nog niet bekend zijn. In deze context is een bestemmingsreserve voor het hele duurzaamheidsvraagstuk ingesteld, zodat daarmee flexibiliteit en ruimte ontstaat om de juiste activiteiten en projecten op het juiste moment op te pakken en uit te voeren. De reserve is gevormd met een bedrag van € 706.000,-. Met het raadsbesluit van 7 oktober 2021 is besloten in 2021 een bedrag van € 150.000,- toe te voegen aan het duurzaamheidsbudget en dit te dekken uit de bestemmingsreserve. De activiteiten m.b.t. de Innovatie agenda (ondersteunen van projecten binnen de themagebieden duurzaamheid, groene economie en arbeidsmarkt) vallen tevens onder deze bestemmingsreserve. Het restantbedrag van € 109.950,- vanuit bestemmingsreserve Innovatie Groene Agenda (0029) wordt derhalve toegevoegd aan bestemmingsreserve Duurzaamheid.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	MIZ Organisatieontwikkeling
Nummer	0059
Type	Bestemmingsreserve
Doel	Meerinzicht bevindt zich midden in een organisatieontwikkelings-proces. Alleen met de inzet van aanvullende incidentele middelen kan de organisatieontwikkeling mogelijk worden gemaakt. De doorontwikkeling van de samenwerking EHZ is een gezamenlijke opgave. De financiering van de organisatiewijziging kan niet los gezien worden van de financiële opgave van de vier organisaties. Meerinzicht kan na de ontwikkelperiode binnen de eigen begroting de extra lasten opvangen. Voor het opvangen van de eerste drie jaren zijn er incidentele middelen nodig om de extra lasten op te kunnen vangen. Hiervoor komt vanuit nog afzonderlijke advisering vanuit Meerinzicht en zal nog besluitvorming binnen Harderwijk moeten plaatsvinden.
Prognose per 31/12/201	€ 774.000,-
Minimale omvang	€ 934.000,-
Maximale omvang	€ 934.000,-
Toevoegingen	
Onttrekkingen	
Rentetoerekening	-
Looptijd	Tot en met 2023
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit d.d. 8 juli 2021
Aanvullende toelichting	
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	Internationale Hanzedagen
Nummer	0061
Type	Bestemmingsreserve
Doel	De reserve is ingesteld t.b.v. organisatie Internationale Hanzedagen 2031.
Prognose per 31/12/2021	€ 0,- Prognose per 31/12/2022: € 500.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	€ 500.000 in 2022 op basis van kadernota 2022-2025.
Onttrekkingen	-
Rentetoerekening	-
Looptijd	Tot afronding organisatie Internationale Hanzedagen 2031.
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 11 november 2021. Dit betreft de advisering van de begroting 2022-2025. In de kadenota 2022-2025 heeft het college voorgesteld om in 2022 een bedrag van € 1.000.000,- in deze reserve op te nemen. Middels amendement heeft de raad besloten om dit bedrag te wijzigen naar € 500.000 met de toevoeging dat voorafgaande aan de benutting van deze bestemmingsreserve in samenwerking met lokale

	(evenemten)organisaties een plan wordt uitgewerkt dat ter goedkeuring voorgelegd wordt aan de gemeenteraad.
Aanvullende toelichting	Bij de begroting 2022-2025 is besloten een bestemmingsreserve van € 500.000,- in te stellen t.b.v. organisatie Internationale Hanzedagen 2031.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

9.2.3 Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten

De bestemmingsreserves zijn specifiek gevormd om kapitaallasten, bestaande uit afschrijving en rente, van investeringen te dekken. Naar aard en karakter hebben deze reserves een dekkingsfunctie. Deze reserves worden daarom ook wel getypeerd als 'beklemde reserves'.

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Uitvoeringsagenda Dienstverlening**
Nummer	0003
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 258.236,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 1 juni 2017 (begrotingswijziging 17.031)
Aanvullende toelichting	Basis voor de uitvoeringsagenda en het in 2017 beschikbaar gestelde krediet is het rapport Uitvoeringsagenda Dienstverlening 2017-2019 gemeente Harderwijk "Samen maken wij het verschil" van februari 2017. De reserve is destijds gevormd ten laste van de reserve Automatisering.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Havenwerken kapitaallasten**
Nummer	0005
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 558.500,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	€ 900.000,- wordt toegevoegd in 2022 ter dekking van vervroegde vervangingsinvesteringen vanuit het Havenbeheerplan
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investeringen.

Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 14 maart 2019 (begrotingswijziging 19.019)
Aanvullende toelichting	Wanneer investeringen in de gemeentelijke havens geactiveerd moeten worden, dient deze bestemmingsreserve ter dekking van de kapitaallasten. Dit betreft met name vervangingsinvesteringen die zijn opgenomen in het Havenbeheerplan.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Leerpakketten AZC**
Grootboeknummer	0006
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 46.124,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	Reserve is ingesteld bij raadsbesluit 16 juni 2016 (begrotingswijziging 16.030)
Aanvullende toelichting	In april 2016 is een spoedaanvraag ingediend voor het bekostigen van onderwijsleerpakketten en meubilair ten behoeve van het onderwijs aan leerlingen van het Asielzoekerscentrum. Ter dekking van de kapitaallasten is een bestemmingsreserve gevormd ten laste van de ontvangen OHBA-gelden (onderwijshuisvesting bij asielzoekerscentra).
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Gemeentewerf Graaf Ottolaan**
Nummer	0007
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 238.266,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 29 november 2012 (begrotingswijziging 12.084).
Aanvullende toelichting	Voor realisatie van de gemeentewerf is eind 2012 een krediet

	beschikbaar gesteld van € 2,7 miljoen (aankoop / verbouwing van opstallen). De kapitaallasten van een deelkrediet van € 400.000,- (afschrijving 25 jaar) worden gedekt uit deze reserve.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Installatietechnische voorzieningen gemeentelijke gebouwen**
Nummer	0008
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 731.888,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investeringen volledig zijn afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij besluitvorming over de jaarrekening 2007.
Aanvullende toelichting	Op basis van de uitgangspunten van het BBV is in 2007 een splitsing aangebracht tussen een voorziening en bestemmingsreserve m.b.t. groot onderhoud aan (gemeentelijke) gebouwen. De ingestelde reserve dient voor de dekking van de kapitaallasten van installatietechnische voorzieningen die in de loop der jaren moeten worden vervangen. Deze worden in lijn met de technische levensduur afgeschreven.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten aanlichten Zeebeer**
Nummer	0009
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 45.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 november 2018 (vaststelling Themabegroting 2019-2022)
Aanvullende toelichting	-
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	Kapitaallasten Verkeersveiligheid Wittenhagen
Nummer	0010
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 243.750,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 november 2018 (vaststelling Themabegroting 2019-2022)
Aanvullende toelichting	-
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	Kapitaallasten Bankjes voor ouderen
Nummer	0011
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 32.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 november 2018 (vaststelling Themabegroting 2019-2022)
Aanvullende toelichting	-
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	Kapitaallasten Revitalisering bedrijventerrein Lorentz 2e fase
Nummer	0012
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 1.067.250,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-

Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 14 februari 2019 (begrotingswijziging 19.015)
Aanvullende toelichting	Betreft de dekking van de kapitaalasten van het oorspronkelijk krediet van € 1,3 miljoen (inclusief € 0,5 miljoen bijdrage provincie), beschikbaar gesteld bij raadsbesluit van 8 februari 2018, en het aanvullend krediet voor het project Revitalisering bedrijventerrein Lorentz 2e fase, raadsbesluit 14 februari 2019.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Vlot Strandeiland**
Nummer	0013
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 32.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 november 2018 (vaststelling Themabegroting 2019-2022)
Aanvullende toelichting	De investering omvat een speelvlot voor het Strandeiland met flexibele podiumfunctie (drijvend podium voor o.a. culturele activiteiten op het water).
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Fijnstofvangers**
Nummer	0015
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 0,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	In 2021 is de reserve (€ 65.000) ingezet voor aanpassing Scheepssingel conform raadsbesluit 27 mei 2021.
Rentetoerekening	-

Looptijd	Reserve is beëindigd.
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 november 2018 (vaststelling Themabegroting 2019-2022)
Aanvullende toelichting	-
Voorstel / advies	**Reserve opheffen, is volledig ingezet conform besluitvorming. Zie ook hoofdstuk 8.1**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Uitvoeren visie gebied Wellen/Stille wei**
Nummer	0016
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 1.578.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 november 2018 (vaststelling Themabegroting 2019-2022)
Aanvullende toelichting	-
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Aanpassingen N302**
Nummer	0017
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking gemeentelijke bijdrage in projectkosten N302 e.o.
Prognose per 31/12/2021	€ 138.767,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	T/m 2025 (einde looptijd samenwerkingsovereenkomst met provincie)
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 26 maart 2009.
Aanvullende toelichting	De reserve is oorspronkelijk gevormd ter dekking van de diverse investeringen “Reconstructie N302”. Aanvullend de aanlegkosten van maatregelen m.b.t. het gemeentelijk wegennet als onderdeel van die

	reconstructie. Bijdragen zijn destijds vastgelegd in een met de provincie afgesloten samenwerkingsovereenkomst. Daarnaast conform overeenkomst een jaarlijks te indexeren bijdrage aan de provincie in de onderhoudskosten van de VRI – installaties. De bijdrage (niveau 2019 afgerond € 24.000,-) is contractueel verschuldigd t/m 2025.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Herinrichting Melis Stokelaan**
Nummer	0018
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 674.611,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 20 december 2018 (begrotingswijziging 18.053).
Aanvullende toelichting	Betreft weginfrastructuur met totaal geraamde projectkosten € 1,365 miljoen. Daaronder het treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen, afkoppelen van het hemelwater, en vervangen van alle rioolaansluitleidingen, inclusief 6-tal met name genoemde zijstraten.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Herinrichting Stationslaan**
Nummer	0047
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 822.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 10 september 2020.
Aanvullende toelichting	Voor realisatie van herinrichting Stationslaan is een krediet beschikbaar gesteld van € 1.602.000. De kapitaallasten worden

	gedekt uit deze reserve.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Reconstructie Vondellaan**
Nummer	0048
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 450.000
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 11 november 2019.
Aanvullende toelichting	Voor realisatie van reconstructie Vondellaan is een krediet beschikbaar gesteld van € 450.000. De kapitaallasten worden gedekt uit deze reserve. Project is begin 2021 afgerond.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	**Kapitaallasten Civiele projecten**
Nummer	0056
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 1.171.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 18 maart 2021 (begrotingswijziging 202101010).
Aanvullende toelichting	Betreft weginfrastructuur met totaal geraamde projectkosten € 1,333 miljoen voor Engelserf, Nassaulaan en Veldkamp. Daaronder het treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen, klimaatadaptatie/waterhuishouding, onderhoud wegen en bomen.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	Kapitaallasten Reconstructie Scheepssingel
Nummer	0060
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 340.000
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 10 maart 2021.
Aanvullende toelichting	Voor realisatie van reconstructie Scheepssingel is een krediet beschikbaar gesteld van € 340.000. De kapitaallasten worden gedekt uit deze reserve.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

Naam bestemmingsreserve	Restauratie Catharinakapel
Nummer	0062
Type	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van de kapitaallasten
Prognose per 31/12/2021	€ 207.000,-
Minimale omvang	-
Maximale omvang	-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Jaarlijks vindt een onttrekking plaats, gelijk aan de kapitaallasten (afschrijving en rente) van de betreffende investering.
Rentetoerekening	De rentetoerekening is gekoppeld aan de jaarlijks vastgestelde rente voor kapitaallasten.
Looptijd	Totdat de betreffende investering volledig is afgeschreven
Besluitvorming college van B&W en gemeenteraad	De reserve is ingesteld bij raadsbesluit 8 juli 2021 (begrotingswijziging 202101034) en is gevormd uit een eenmalige dotatie vanuit de reserve Monumenten.
Aanvullende toelichting	Betreft de dekking van de kapitaallasten gedeelte van de investering restauratie Catharinakapel.
Voorstel / advies	**Reserve handhaven**

9.2.4 Voorzieningen algemene dienst

Naam Voorziening	Personeelsfonds
Nummer	0001
Type	Voorziening
Doel	Een vangnet bieden voor medewerkers die financiële bijstand nodig hebben.
Prognose per 31/12/2021	€ 0,-
Toevoegingen	Eenmaal per jaar vindt er door medewerkers een vrijwillige dotatie plaats. De werkgever doneert aanvullend eenzelfde bedrag.
Onttrekkingen	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	Het personeelsfonds is een onderdeel van de Arbeidsvoorwaarden-regeling van de gemeente Harderwijk, met een reglement. De voorziening dateert van voor 2001.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Onderhoudsegalisatievoorziening Gemeentelijke watertaken
Nummer	0002
Type	Voorziening
Doel	Egalisatie van kosten en opbrengsten van de bestaande riolering om sterke fluctuaties in de rioolheffing te vermijden.
Prognose per 31/12/2021	€ 3.203.346,-
Minimale omvang	€ 2.000.000,-
Toevoegingen	Jaarlijks vindt er op grond van het ZAP WHEP 2015-2023 een dotatie ten laste van de begroting plaats. Deze bedraagt afgerond € 957.166,-.
Onttrekkingen	Onttrekkingen voor de periode 2019-2020 zijn gekoppeld aan de kredietaanvragen voor projecten ter vervanging of relining van bestaande riolering
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	Met de voorziening worden de herinvesteringen voor groot onderhoud en vervanging van bestaande riolering afgedekt. (vanuit inkomsten rioolheffing). Het bodembedrag in de voorziening van € 2,0 miljoen dient als calamiteitenbuffer (zie ook rapportage Grontmij ZAP WHEP mei 2015). Bij vaststelling van het ZAP heeft de raad besloten om de rioolheffing jaarlijks boven-trendmatig te laten stijgen zodat de betreffende voorziening voldoende groot blijft om enerzijds investeringen zo lang mogelijk direct af te kunnen boeken (en de opbouw van substantiële kapitaallasten wordt voorkomen) én er anderzijds een meer geleidelijke overgang ontstaat naar een hoger uitgavenpatroon in verband met een structureel hogere vervangingsintensiteit (vervangingsgolf vanaf 2030). Vanwege de doelstelling in het collegeprogramma om de woonlasten niet meer dan trendmatig te laten stijgen is is de afgelopen jaren afgeweken van deze strategie van boventrendmatige stijging (tariefdemping). Voor de korte termijn levert dat geen risico's op voor de doelen en operationele bedrijfsvoering voor betreffend product. Er zijn voldoende middelen in de voorziening voor de geplande

	vervangingsinvesteringen op korte termijn . Of en hoe lang dit nog vol te houden is (zonder stelselwijziging) wordt momenteel nader onderzocht. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de versnellingsslag waartoe landelijk wordt opgeroepen i.v.m. ruimtelijke adaptatie aan de effecten van klimaatverandering. In de huidige meerjarenbegroting en de opgebouwde voorziening is nog geen rekening gehouden met de kostendekking voor klimaat adaptieve maatregelen.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	**Egalisatievoorziening rioleringen**
Nummer	0003
Type	Voorziening
Doel	Egalisatie van kosten en opbrengsten van de bestaande riolering om daarmee bovenmatige schommelingen in het tarief van de rioolheffing te voorkomen.
Prognose per 31/12/2021	€ 76.638,-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	-
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	-
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	**Afkoop onderhoud graven**
Nummer	0004
Type	Voorziening
Doel	Het verzorgen van het onderhoud van de voor het onderhoud afgekochte graven.
Prognose per 31/12/2021	€ 1.343.242,-
Toevoegingen	De jaarlijks ontvangen afkoopsommen voor het meerjarig onderhoud van graven worden in de reserve gestort.
Onttrekkingen	De gemeente is verplicht het jaarlijks onderhoud uit te voeren. De afkoopsommen vallen jaarlijks vrij op basis van een berekende gemiddelde looptijd ten gunste van de exploitatie om het onderhoud te bekostigen.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	De hoogte van de voorziening wordt bepaald door de te ontvangen bijdragen.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	**Egalisatievoorziening afvalstoffen**
Nummer	0005
Type	Voorziening
Doel	Afvalstoffenheffing is een doelbelasting. Dit betekent dat de gelden ten gunste moeten komen aan het product afvalinzameling. Er wordt 100% kostendekkend begroot. Onvoorziene mee- en tegenvallers in de realisatie zorgen ervoor dat er soms een overschot of tekort ontstaat. De voorziening zorgt er voor, dat deze schommelingen

	kunnen worden opgevangen, zonder dat dit leidt tot een jaarlijks wisselend tarief.
Prognose per 31/12/2021	€ 0,-
Toevoegingen	Op rekeningbasis wordt het voor- of nadelige exploitatieresultaat van het product huishoudelijke afvalstoffen met deze voorziening verrekend. Stortingen vinden plaats als de opbrengsten in het desbetreffende jaar hoger zijn dan de kosten voor afvalverwijdering en –verwerking. Onttrekkingen als de lasten hoger uitvallen dan de baten.
Onttrekkingen	Indien de lasten hoger uitvallen dan de baten in het betreffende jaar.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	-
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	**Ruimtelijke ontwikkelingen**
Nummer	0006
Type	Voorziening
Doel	Opvangen van bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen ex artikel 6.24 van de Wet ruimtelijke ordening, ten behoeve van landschappelijke versterking in verband met nieuwe ‘rode ontwikkelingen’ in Hierden Dorp, Hierden Bosch en Hierden Buitengebied.
Prognose per 31/12/2021	€ 513.838,-
Toevoegingen	In 2014 is een eerste dotatie aan ontvangen bijdragen van derden gedaan. Aan de voorziening worden geen bedragen meer toegevoegd vanwege het bereiken van de gestelde omvang naar rato van de ramingen in 2011.
Onttrekkingen	Onttrekkingen tot maximaal het bedrag van de voorziening.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	Ingesteld bij raadsbesluit 22 september 2011 (vaststelling Structuurvisie “Dorpsomgevingsplan Hierden”); raadsbesluit 20 december 2012 (vaststelling Structuurvisie Harderwijk 2031).
Aanvullende toelichting	De reeds ontvangen bedragen betreffen bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen ex artikel 6.24 van de Wet ruimtelijke ordening. Op grond van dit artikel is het o.a. mogelijk bij het aangaan van een overeenkomst over grondexploitatie bepalingen op te nemen over een financiële bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkelingen, op basis van een vastgestelde structuurvisie. Nieuwe ‘rode ontwikkelingen’ in Hierden Dorp, Hierden Bosch en Hierden Buitengebied zijn zonder meer in strijd met “de goede ruimtelijke ordening” indien niet tevens het landschap wordt versterkt. Ten behoeve van deze landschapsversterking worden de bijdragen ruimtelijke ontwikkeling ontvangen. Bij het niet of niet volledig besteden van de ontvangen bedragen voor landschapsversterking, dienen deze (naar evenredigheid) te worden terugbetaald.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Pensioengelden wethouders
Nummer	0009
Type	Voorziening
Doel	Het bekostigen van de pensioenuitkeringen aan (voormalige) wethouders bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en aan hun nabestaanden.
Prognose per 31/12/2021	€ 6.582.755,-
Toevoegingen	Op basis van actuariële berekeningen wordt periodiek beoordeeld of de omvang van de voorziening in overeenstemming is met de toekomstige pensioenaanspraken.
Onttrekkingen	Uitkering pensioenaanspraken
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	De grondslag voor de voorziening is gelegen in de Wet pensioenen politieke ambtsdragers.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Afvloeiingsregelingen personeel
Nummer	0010
Type	Voorziening
Doel	Het afdekken van personele lasten (wachtgelden) voor aangegane verplichtingen voormalig personeel.
Prognose per 31/12/2021	€ 154.429,-
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekkingen worden gedaan voor wachtgeld en WW-uitkeringen en overige personele uitkeringen op basis van afspraken tussen werkgever en werknemer.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	Jaarlijks wordt beoordeeld of de aannames die worden gedaan voor de berekening van de hoogte van de voorziening nog actueel zijn.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Sociale uitkeringen voormalig personeel
Nummer	00011
Type	Voorziening
Doel	Het afdekken van sociale uitkeringen aan voormalig personeel.
Prognose per 31/12/2021	€ 76.580
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	Onttrekking worden gedaan aan voormalige medewerkers, waaronder uitkeringen aan voormalige wethouders.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	Voorziening is ingesteld bij raadsbesluit op 9 december 2010.
Aanvullende toelichting	Aan ex-werknemers en ex-wethouders die conform regelgeving daar recht op hebben, worden wachtgeld of overige sociale uitkeringen uitbetaald. Tevens wordt aan een medewerker die volledig arbeidsongeschikt is geworden een aanvullende WIA – uitkering verstrekt.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Onderhoud inrichting begraafplaatsen
Nummer	0012
Type	Voorziening
Doel	Het afdekken van de lasten voor groot onderhoud paden van begraafplaatsen conform het beheerplan begraafplaatsen.
Prognose per 31/12/2021	€ 69.360,-
Toevoegingen	Jaarlijks vindt een (geïndexeerde) dotatie plaats aan de voorziening, ten laste van de exploitatie conform het beheerplan begraafplaatsen..
Onttrekkingen	Onttrekkingen vinden plaats op basis van het beheerplan begraafplaatsen.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	Voorziening ingesteld bij raadsbesluit 26 maart 2009
Aanvullende toelichting	Bij de vaststelling van het evaluatierapport begraafplaatsen van december 2008 werd destijds besloten tot vaststelling van deze voorziening. Voor de instandhouding van de inrichting (w.o. paden) wordt hiermee gespaard voor toekomstig groot onderhoud. Daarnaast vond er in 2019 een onttrekking plaats om de onderhoudswerkzaamheden aan diverse paden op begraafplaats Oostergaarde te bekostigen. In 2022 wordt het nieuwe beheerplan vastgesteld.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Onderhoud gemeentelijke gebouwen
Nummer	0013
Type	Voorziening
Doel	Het opvangen van fluctuaties in de kosten van groot onderhoud van de openbare gebouwen in eigendom van de gemeente.
Prognose per 31/12/2021	€ 775.637,43
Toevoegingen	Jaarlijks vindt er een dotatie plaats ten laste van de exploitatiebegroting op basis van het actuele meerjarig onderhoudsplan.
Onttrekkingen	Onttrekkingen worden gedaan op basis van de werkelijke uitgaven.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	De voorziening wordt gebruikt voor een gelijkmatige verdeling van de lasten van groot onderhoud van de openbare gebouwen in eigendom van de gemeenten, over een aantal begrotingsjaren. Op grond van de Financiële beheerverordening 2019 wordt eens in de 4 jaar het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd, inclusief het meerjarig budgettair beslag. Het actuele vastgestelde plan is het Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (MJOP) 2021-2024, vastgesteld door de Raad op 8 juli 2021. Investeringen die levensduur verlengend zijn of nieuwe functionaliteiten aan het gebouw toevoegen, vallen buiten de scope van de voorziening en worden via een investeringskrediet geactiveerd en komen ten laste van de begroting.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Verevening Vitale vakantieparken
Nummer	0015
Type	Voorziening
Doel	Deze voorziening is gevormd ter dekking van de lasten voor toekomstige projecten onder andere in het kader van Vitale vakantieparken.
Prognose per 31/12/2021	€ 296.443
Toevoegingen	De voorziening wordt gevoed met de vereveningsbijdrage die wordt ontvangen.
Onttrekkingen	Toekomstige projecten die in de structuurvisie zijn opgenomen.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	Voorziening is ingesteld in 2020.
Aanvullende toelichting	Met de transformerende parken is een anterieure overeenkomst gesloten waarin de hoogte van de te betalen vereveningsbijdrage is overeengekomen. Het betalingsmoment is een jaar na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan en voor januari 2028 moeten alle bedragen zijn voldaan. De bestemmingsplannen voor alle parken zijn onherroepelijk. Op 7 oktober 2021 is de projectenlijst uit de structuurvisie opnieuw vastgesteld. Een aantal projecten uit deze lijst zijn inmiddels in voorbereiding en daarmee zal vanaf 2022 gebruik gemaakt worden van de beschikbare gelden uit de voorziening.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Havenwerken
Nummer	0016
Type	Voorziening
Doel	Het afdekken van de lasten voor groot onderhoud van steigers, bruggen, kadermuren en damwanden in de gemeentelijke havens conform het havenbeheerplan.
Prognose per 31/12/2021	€ 331.899,-
Toevoegingen	Er vindt een jaarlijkse dotatie van € 231.733,- plaats ten laste van de exploitatie.
Onttrekkingen	Onttrekkingen vinden plaats op basis van het havenbeheerplan.
Looptijd	Onbepaald
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	Voorziening ingesteld bij raadsbesluit 25 juni 2020.
Aanvullende toelichting	Bij de vaststelling van het Havenbeheerplan 2020-2024 is er een splitsing aangebracht in de lasten voor groot onderhoud (voorziening) en vervanging (bestemmingsreserve). Via een jaarlijkse dotatie aan deze voorziening wordt ‘gespaard’ voor uit te voeren groot onderhoud.
Advies	**Voorziening handhaven**

9.2.5 Voorzieningen grondexploitaties

Naam Voorziening	Waterfront
Nummer	0007
Type	Voorziening
Doel	Dekking van het geprognosticeerd tekort op de grondexploitatie.
Stand per 31/12/2020	€ 67.249.258,- (stand per 31/12/2020)
Toevoegingen	Op basis van jaarlijkse herziening grondexploitatie.
Onttrekkingen	Op basis van jaarlijkse herziening grondexploitatie.
Looptijd	Gekoppeld aan looptijd grondexploitatie.
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	De voorziening wordt jaarlijks bijgesteld om het nadelige resultaat van de grondexploitatie Waterfront af te dekken. De hoogte van de voorziening is gelijk aan de nadelige eindwaarde (reële waarde) van de grondexploitatie.
Advies	**Voorziening handhaven**

Naam Voorziening	Lorentz III (22)
Nummer	0008
Type	Voorziening
Doel	Dekking van het geprognosticeerd tekort op de grondexploitatie.
Stand per 31/12/2020	€ 0,- (stand per 31/12/2020)
Toevoegingen	Op basis van jaarlijkse herziening grondexploitatie.
Onttrekkingen	Op basis van jaarlijkse herziening grondexploitatie.
Looptijd	Gekoppeld aan looptijd grondexploitatie.
Besluitvorming B&W en gemeenteraad	-
Aanvullende toelichting	Er wordt niet verwacht dat de grondexploitatie Lorentz III verliesgevend gaat worden. Instandhouding van deze verliesgevende voorziening is daarmee niet nodig.
Advies	**Voorziening opheffen**

9.3 Externe regelgeving: relevante artikelen BBV

Het externe kader wordt gevormd door het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* (BBV) en de publicaties van de Commissie BBV. Deze commissie heeft als taak zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. Dit doet zij onder meer door het uitbrengen van richtinggevende notities en het beantwoorden van praktijkvragen. De uitingen van de Commissie BBV zijn minimaal richtinggevend (*aanbevelingen*), maar vaak ook bindend (*stellige uitspraken*).

De meest relevante artikelen uit het BBV zijn hierna opgenomen:

Artikel 17, lid d
Het overzicht van baten en lasten in de begroting bevat de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma.

Artikel 19, lid d
De toelichting op het overzicht van baten en lasten bevat ten minste een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Artikel 20, lid 2, onder d en e
De uiteenzetting van de financiële positie bevat de stand en het gespecificeerde verloop van de reserves en de stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen.

Artikel 23, lid c
De toelichting op de meerjarenraming bevat ten minste een overzicht per jaar van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Artikel 27, lid 1, onder d
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Artikel 28 lid d
De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat ten minste een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Artikel 41
Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rente-typische looptijd van één jaar of langer.

Artikel 42
1. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.
2. Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Artikel 43
1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
a. de algemene reserve;
b. de bestemmingsreserves.

2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;

c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;

d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.

2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;

b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;

c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;

d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;

e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 55

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.

2. Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;

b. de toevoegingen;

c. ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;

d. de aanwendingen;

e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.